WASHINGTON D C

75 років Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXV. Ч. 98. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 24-го ТРАВНЯ 1968 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 24, 1968 No. 98. VOL. LXXV.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Четвер, 23 травня, 1968

В АМЕРИЦІ

ГОМФРІ КРИТИКУЄ СВОЇХ ПРОТИВНИКІВ — кандидатів на президента. Віце-президент, промовляючи до дестиляційних робітників у Вашинґтоні, сказав, що інші демократичні кандидати на президента (він не називав сенаторів Кеннеді і МекКарті) шкодять своїй країні, бо понижують Президента, свою партію та свою країну. Гомфрі сказав, що він не робить і не буде робити цього, бо знає, що не можна швидко розв'язати всіх проблем, як це обіцяють його демократичні противники. „Я не є таким кандидатом, який мав би негайні розв'язки всіх проблем," — сказав віце-президент. „Коли хочете президента що буде працювати 18 годин денно, якщо Бог дасть йому силу, і що буде працювати 365 днів в році, — то вибирайте мене." Робітники схвалили підтримку для Гомфрі.

МекКАРТІ ЗАЯВЛЯЄ НЕВТРАЛЬНІСТЬ в боротьбі між своїми противниками Гомфрі і Кеннеді. Недавно він був сказав, що коли б йому не вдалося здобути номінації на Конвенції, то він підтримуватиме віце-президента Гомфрі під умовою, що Гомфрі змінить своє становище в справі війни у В'єтнамі. Тепер МекКарті заявляє, що як йому не вдасться здобути номінації, то він підтримає сенатора Кеннеді, коли той не буде вести нечесної кампанії проти нього, як це було досі. МекКарті заявляє, що він чекатиме, і, може, підтримає Гомфрі, коли віце-президент змінить свій погляд на війну у В'єтнамі.

П'ЯТЬ ЛАТИНСЬКИХ АМЕРИКАНСЬКИХ держав підписали в Санта Круз в Болівії договір про економічний розвиток того простору, що лежить над рікою Ріо де ля Плята. Договір підписали закордонні міністри Арґентини, Бразилії, Болівії, Параґваю та Уруґваю після дводенних нарад. Згідно з цим договором ці держави мають не тільки співпрацювати, але мають і виконати ще деякі окремі проєкти. Між іншим, мають змодернізувати порти Буенос Айрес в Арґентині та Монтевідео в Уруґваї. В Уруґваї мають збудувати гідроелектричну станцію в Сальто Ґранде.

КОМІСАР АДМІНІСТРАЦІЇ ХАРЧІВ і ліків д-р Джеймс Л. Годдерд 1-го липня ц.ф. залишає своє становище і тоді ж стане віце-президентом Технологічної Корпорації ЕДП в Атланті, Джорджія, де його дружина має родину, і де живуть двоє із його трьох дітей. Він заявив, що відходить із урядової служби з родинних причин після того, як 21 рік працював в урядових аґенціях. Його теперішня платня становить 27,000 дол., залишаючи урядову працю, він дістане 12,000 дол. річну емеритуру; крім цього матиме платню на новому становищі. Він був першим лікарем на становищі голови Адміністрації Ліків і Харчів.

ЧИСЛО ВБОГИХ В ЦІЙ КРАЇНІ від 1959-го року до 1966 р. зменшилося на 9 мільйонів. Уряд встановив був, що до вбогих в цій країні зараховується ті родини, прибутки яких менші від 3,000 дол., але Адміністрація соціяльного забезпечення уважає, що до вбогих треба б зарахувати такі родини з чотирьох осіб, прибутки яких становлять менше як 3,380 дол. річно. В 1959-му році число вбогих людей в ЗСА виносило 38,900.000, а в 1966-му році воно зменшилося до 29,700.000.

У СВІТІ

АМБАСАДОР ЗСА У ПОЛЬЩІ ДЖАН ГРАНУСКІ ЗРІКСЯ свого становища, щоб могти вернутися до Америки і взяти активну участь у передвиборчій кампанії в користь демократичного кандидата на президента — віцепрезидента Гюберта Гомфрі. Грануські, перший американський поляк в Уряді, користується поважними впливами у Висканзіні й інших стейтах Середньої Америки, особливо серед польської національної групи.

У ЧСР КОМУНІСТИЧНИЙ УРЯД ВІДНОВИВ у правах 3-ох католицьких єпископів, що їх видалив 18 років тому з їхніх єпархій, як також погодився, щоб Апостольська Столиця запропонувала кандидатів на обсадження вільних єпископських становищ у 5-ох дальших єпархіях. Чеські владики мають надію, що між новим чеським урядом і Ватиканом дійде до повного порозуміння.

СХІДНЬО - НІМЕЦЬКИЙ АМБАСАДОР У ПРАЗІ ПЕТЕР ФЛЬОРІН приїхав з Праги до Братислави — інтриґувати серед словацьких комуністів та нацьковувати їх проти теперішнього проводу чеської комуністичної партії. Лідер словацьких комуністів Василь Біляк буцім-то схиляється в сторону консервативної опозиції в Центральному Комітеті чеської компартії, сподіваючись таким способом вимогти від чеського уряду більших поступок у користь словацької автономії.

ЦЕ ТІЛЬКИ ВИНА КОМУНІСТИЧНОГО КИТАЮ, що він залишається в політичній ізоляції — заявив заступник державного секретаря Ніколяс Б. де Каценбах у Клюбі Крайової Преси у Вашинґтоні. Американський Уряд виглядає будь - якого жесту збоку Комуністичного Китаю, щоб можна поліпшити з ним відносини, однак самі китайські комуністи цього не хочуть і зберігають довкола себе неперехідний бар'єр.

ІНДОНЕЗІЙСЬКИЙ УРЯД ЗАПЕРЕЧИВ вістки, які появилися в закордонній пресі, неначе б виявлено змову, що мала на цілі вбити теперішнього президента Суґарта й гурт найвидатніших індонезійських генералів. Індонезійський міністер закордонних справ Адам Малік назвав ту вістку видумкою, зродженою із „погоні за сензацією".

У ПЕКІНГУ ВІДБУЛАСЯ НАРАДА керівних в комуністичному Китаї генералів і учених, які працюють над розвитком та удосконаленням китайської атомової зброї. Між іншими — були там приявними генерали Ванґ Енмао, командант військової округи Сінкіянґу, і його заступник Сайфудін: Сінкіянґ є провінцією, де знаходиться центр комуно - китайських ядрових досвідів і продукції ядрової зброї.

В ПАРЛЯМЕНТАРНИХ ВИБОРАХ В ІТАЛІЇ ПЕРЕМОГЛА керівна Християнсько - демократична партія, побільшивши свій стан посідання в парляменті на 6 посольських і два сенатські мандати. Однак водночас комуністи побільшили свої парляментарні мандати на 11 посольських і два сенатські. Тому, що соціялісти втратили, то вони приписують свою поразку своєму союзові з християнськими демократами і тому можливо, що не захочуть більше приступити до урядової, партійної коаліції. В тому випадку Альдо Моро матиме трудність створити новий уряд.

В РІЗНИХ СТОЛИЦЯХ ЗАХІДНЬОЇ ЕВРОПИ ЛЯКАЮТЬСЯ, щоб продовжування генерального страйку й загального політичного неспокою у Франції не потягло за собою поганих економічних наслідків для цілої Европи.

В'єтнамські комуністи погрожують зірванням Паризької конференції

Париж. — Голова делеґації Північного В'єтнаму Хуан Туі заявив, що коли З'єднані Стейти не припинять беззастережно всіх налетів проти Північного В'єтнаму „й усіх інших ворожих дій", то теперішні розмови скінчаться невдачею „з повною відповідальністю за такий вислід і його наслідки — по стороні Америки". Водночас Хуан Туі відкинув пропозицію Аверелла Гаррімана, щоб обмежити використовування Паризької конференції для прилюдної взаємної полеміки, себто, щоб не подавати до преси повних текстів всіх заяв та ще й не скріплювати їх пізнішими напастливими пропаґандивними коментарями на пресових конференціях, а щоб тільки подавати сухі комунікати. Хуан Туі заявив на те, що цілий світ з зацікавленням стежить за Паризькими нарадами і тому не можна засекречувати їх, а пропаґандивний речник комуністичної делеґації Нґуєн Тань Ле добавив на пізнішій пресовій конференції, що комуністи „не мають чого скривати". Аверелл Гарриман заявив, що ЗСА готові припинити негайно всі налети проти Північного В'єтнаму, якщо той останній погодиться на пошанування невтральности здемілітаризованої смуги, що ділить Північний і Південний В'єтнам і перестане використовувати ту ту смугу для воєнних офензивних атак. Туі відповів на ту вимогу знову пропаґандивною брехнею, що не Північний В'єтнам, а Америка порушили й далі порушують здемілітаризовану смуґк і що Північний В'єтнам не приймає ніяких передумов у зв'язку з справою американських налетів проти Північног В'єтнаму. Однаково американська, як північно-в'єтнамська делеґація одна одній закидували посилення, а не послаблення воєнних дій в останніх двох тижнях. Останнє — четверте з черги — засідання Паризької конференції відбулося в середу 22 травня і тривало 3 години.

Конґрес схвалив законопроєкт проти надмірних відсотків

Вашингтон. — 22-го травня Конґрес закінчив дії в справі нового законопроєкту, який називають „Правдою в позичках", і який вже переслано до підпису Президента. Цей проєкт схвалено в рамках широкої програми про охорону споживачів. Він є найважливішим законом в цій ділянці, бо з нього користатимуть широкі кола тих осіб, які позичають гроші або купують товари на рати і внаслідок цього платять відсотки продавцям. Згідно з новим законопроєктом, фінансові компанії, банки, всі інші інституції, які позичають гроші, та всі продавці товарів мусять інформувати своїх клієнтів про те, які відсотки вони мають платити в річному відношенні. Вони мають також інформувати про інші витрати клієнтів у зв'язку з позичками або купном товарів на рати. Кінцевий текст цього законопроєкту устійнено на спільній Конґресовій Конференції. Цей устійнений текст схвалили обидві Палати Конґресу, і тепер його має підписати президент Джансон, який вже давніше назвав був цей проєкт „великою перемогою американського споживача".

Реп Бравн засуджений до 5 років тюрми і двотисячної грошової кари

Ню Орлінс, Луїзіяна. — Один із провідників руху так званої чорної сили засуджений за те, що мав при собі вогнепальну зброю, до п'ятирічної в'язниці і до двотисячної грошової кари. Реп — це голова Студентського Координаційного Комітету Ненасильних Дій. Визнаний був винним Окружним Судом ЗСА в порушенні закону про вогнепальну зброю. Оборона засудженого просила про меншу кару, або про її припинення на те, щоб „збудувати міст між чорним і білим населенням" в цій країні. Суддя Лонсінґ Мітчелл визначив засудженому найвищу можливу кару. Оборона зголосила апеляцію, засуджений перебуває на волі за кавцією у висоті 15,000 дол.

Уряд Франції виграв у парляменті — визнав потребу основних реформ

Париж. — Французький уряд переміг у голосуванні в парляменті над внеском опозиції про висловлення недовір'я прем'єрові Жоржові Помпіду. У голосуванні за внесок опозиції голосували 233 посли — треба було ще 11 голосів для перемоги. Хоча т. зв. Демократичний центр, що розпоряджає 42 голосами в парляменті, зревідував своє первісне рішення стриматись від голосування і голосував також проти уряду, проте уряд вратувався внаслідку дезерції кількох послів з опозиційних партій і завдяки вісьмом безпартійним послам, що кинули свої голоси в користь уряду. Прем'єр Жорж Помпіду завдячує свою перемогу, мабуть, своїй заяві, що уряд готов негайно вступити в переговори з робітничими спілками та студентським проводом і що признає потребу радикальних змін. Зокрема, Помпіду признав згори потребу підвищення платень робітникам, скасування додаткових оплат, наложених на хворих, що користають з державної лікарської опіки, більшої ролі робітничих спілок в адміністрації фабрик і т. п. поступки. Всі три робітничі спілки — комуністична, соціялістична й католицька — негайно дали свою згоду вступити в переговори з урядом, однак генеральний секретар комуністичної Генеральної Конфедерації Праці Жорж Сеґю зразу застерігся, що початок переговорів не тотожний з припиненням генерального страйку. Той страйк охопив вже 10 мільйонів робітників і службовиків та поширився на бідну селянську верству. В різних частинах Франції селяни поставили барикади впоперек шляхів на знак своєї опозиції. Жак Дюгамель, лідер згаданого вгорі парляментарного Центру, який здебільша підтримував уряд, заявив, що він голосуватиме „проти" уряду на знак свого обурення, що президент де Голль мовчить і залишає парлямент і народ у темряві щодо своїх замірів і свого становища в днях великої кризи. Де Голль заповів, що в п'ятницю 24 ц. м. виголосить промову до народу через радіо. Генеральний страйк у Франції спричинив важкі труднощі також для сусідніх держав, особливо для Бельгії. Всі літаки, що приземлюються на двох великих летовищах під Парижем, Орлі і Бурже, скеровуються на летовище Брюсселі. Тисячі пасажирів опиняються в Бельгії з великими труднощами — дістати кімнату в готелі і часто позбавлені відповідної готівки. Так само завантажений порт Антверпії внаслідку нечинности всіх більших портів у Франції. У Парижі постав чорний ринок на харчові продукти, при чому продавці дають першенство своїм постійним покупцям.

Британський міністер закордонних справ Стюарт на нарадах у Москві

Москва. — Британський міністер закордонних справ Майкел Стюарт прилетів у середу 22 травня до Москви на наради з совєтськими проводирями. Його привітав на летовищі совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико і негайно вони почали нараджуватись. За газетними твердженнями — головною темою їх розмов є Паризька конференція ЗСА і Північного В'єтнаму щодо замирення у В'єтнамі. Можливо, що Стюарт полетів до Москви з ціллю вплинути на Громика, щоб той ужив свого впливу на північно-в'єтнамських комуністів, щоб вони не перетягали струни своєю тактикою на Паризькій конференції і пішли на ділові розмови з американцями. Британія і ССCР були спонзорами Женевської конференції з 1954 року, коли-то зліквідовано французьку колонію Індокитаю й поділено її на три держави — В'єтнам, Ляос і Камбоджу, при чому В'єтнам поділено на ще дві держави, комуністичну північну і вільну південну. Можливо, що Британія і СССР запропонують пізніше після початкових нарад у Парижі — перенести ту конференцію до Женеви під протекторатом знову тих двох держав. Майкел Стюарт заповів свій поворот до Лондону на п'ятницю 24 ц. м.

В. Чорновола оперовано в тюрмі у Львові

Вячеслав Чорновіл

УІС „Смолоскип". — З початком 1968 р. Вячеслава Чорновола, укладача збірника „Лихо з розуму" і автора відомого листа до першого секретаря КПУ П. Шелеста, було оперовано у Львівській тюрмі КҐБ. Захворівши сильно в тюрмі В. Чорновіл мусів піддатись операції, яка мала перейти успішно і після неї він мав би почуватись добре. Після частинного видужання В. Чорновола перевезено до однієї з тюрем у Вінницькій області. В новому місці перебування В. Чорноволові заборонено читати будь - які книжки і писати. На знак протесту він проголосив 1 травня голодівку.

В. Чорновіл був засуджений на відкритому суді 15 листопада 1967 р. у Львові, не за антисовєтську аґітацію і пропаґанду, а за „поширювання... наклепницьких вигадок, що порочать радянський державний і суспільний лад" (62 стаття Карного Кодексу УРСР). Як відомо, В. Чорновіл був засуджений на три роки тюрми, що згодом замінено було на півтора року позбавлення волі у тюрмі не суворого, а звичайного режиму. На суді над В. Чорноволом, серед групи українських культурних діячів, були також Ліна Костенко й Іван Дзюба.

У програмі радіопередач для українців закордоном 14 квітня 1968 р. виступив начальник прокуратури УРСР Г. Малий, який не заперечив автентичности матеріялів В. Чорновола, а подав такі додаткові інформації про нього і його діяльність:

„У 1960 р. закінчив факультет журналістики Київського університету. Якийсь час, дуже короткий, працював в молодіжній газеті. Потім обійняв посаду інспектора по рекламі у „київкниготорзі". Згодом переїхав до Львова, влаштувавшись там інспектором у місцевому відділенні товариства по охороні природи.

„Протягом 1966-1967 років розгорнув активну діяльність ,спрямовану на підрив радянського державного ладу. Знайшов для себе найбільш зручну форму — епістолярну. Писав наклепницькі листи, до невпізнання перекручуючи факти, видаючи конґломерат з вигадок і пліток за арґументи. Писав, рясно розмножуючи серед населення хоч про людське око... мавши на меті: якомога ширше провокувати невдоволених.

„Були спроби апелювати до здорового глузду порівняно молодої людини. У травні 1967 р. львівська прокуратура попередила Чорновола — його діяльність не є законною. Він став у протидію з відповідними статтями кримінального кодексу УРСР. Не допомогло.

„Чорновіл продовжував свою діяльність, ставши на прю з законами.

„У серпні 1967 р. Чорновіл був заарештований. У відкритому засіданні судова колегія у кримінальних справах львівського обласного суду, спираючись на незаперечні факти і свідчення, довела причетність Чорновола до антидержавних дій".

В. Чорновола повинні звільнити в лютому 1969 року.

З РЕКОМЕНДАЦІЙ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УНСОЮЗУ СХВАЛЕНИХ НА РІЧНИХ НАРАДАХ, ЩО ВІДБУЛИСЯ НА СОЮЗІВЦІ В ДНЯХ ВІД 13 ДО 17 ТРАВНЯ 1968 Р.

● Виплатити запропоновану актуаріями УНСоюзу збільшену однорічну дивіденду для членів УНСоюзу в 1969 році, в якому припадає 75-річчя організації, на 75 відсотків, якщо, очевидно, таку постанову апробує забезпеченевий департамент стейту Ню Джерзі;

● Підвищити секретарям тих Відділів, які з кінцем року не матимуть втрат у кількості членів, секретарську винагороду на один відсоток, цебто до сім відсотків.

● Призначити новообраного головного касира Петра Пуцила на всі ті пости, що їх займав в УНСоюзі чи з рамени УНСоюзу в громаді його попередник сл.п. Іван Кокольський;

● Уповноважити спеціяльний Будівельний Комітет, зложений з членів Головного Екзекутивного Комітету та голов Головної Ради, переговорювати з дирекцією Першого Національного Банку Джерзі Ситі в справі закупу місця при вулицях Монтґомері і Грін, що є власністю того банку, під будову нових приміщень для Головної Канцелярії УНС і В-ва „Свободи". Якщо б того місця не можна було набути з користю для УНСоюзу, Будівельний Комітет уповноважується розглянутись за іншими такими місцями в Джерзі Ситі або в інших відповідних околицях. Цей Комітет уповноважується заанґажувати архітекта та інших спеціялістів, які приготовили б пляни для будови нових приміщень для УНС, законтрактувати будівельників та полагодити всі інші справи, зв'язані з такою будовою і її фінансуванням;

● Прийняти рекомендацію про набуття оселі, в роді Союзівки, для середущого Заходу в околиці Шикаґа.

● Уповноважити цей спеціяльний Комітет заанґажувати архітекта та інших спеціялістів для виготовлення плянів для побудови нового будинку на 100 та інших приміщень на Союзівці, якщоб департамент банківництва і забезпечення стейту Ню Джерзі погодився на виасиґнування відповідних фондів на таку будову;

● Відзначити 75-річчя УНСоюзу в 1969-му році виставкою оригінальної української опери в Ню Йорку і Філядельфії та серією відповідних програм в Шамокіні і в Басейні Твердого Вугілля, в якому УНСоюз був створений. Ці святкування мали б відбутися в травні 1969-го року;

● Відбути чергову, 27-му Конвенцію УНСоюзу, в травні 1970-го року, в Клівленді, якщо можна буде там знайти на той час відповідне приміщення в готелі.

● Уповноважити обраний на конвенції в 1966-му році Комітет в складі: п. Роман Слободян, д-р Володимир Ґалан та п. Дмитро Шмаґала продовжувати старання для злуки Українського Народного Союзу і Українського Робітничого Союзу;

● Прийняти рекомендацію Головної Контрольної Комісії щодо продовжування теперішньої інвестиційної політики та інвестувати більшу частину фондів УНСоюзу у довготермінові та високопроцентові бонди, як також задержати теперішню висоту відсотків від уділюваних гіпотечних позичок;

● Вислати д-рові Володимирові Ґаланові офіціяльного листа з подякою та признанням за те, що він перебрав на себе завдання перевірити можливості організаційного поширення УНСоюзу на українців у країнах Південної Америки, Великобританії й Австралії під час офіціяльних відвідин тих країн з рамени очолюваної ним фінансової інституції, як також за детальний звіт про такі можливості в Бразилії й Арґентині.

● Видати протоколи річних нарад Головного Уряду окремою брошурою.

● Збільшити число обласних та постійних організаторів, утворивши для них найбільш сприятливі умови праці. Головні урядовці, окружні й відділові уряди повинні допомогти у підшуканні відповідних кандидатів на ці пости.

● Встановити спеціяльні ювілейні нагороди та бонуси за видатні успіхи в праці для обласних, постійних та відділових організаторів членів, як також для Відділів і Округ, які виконали свої річні квоти нових членів.

● Присвятити найбільше уваги вишколові союзових організаторів та секретарів, на окремих вишкільних курсах, зокрема для нових союзових діячів, секретарів та організаторів, за зворотом, у потребі, їх коштів й витрат. Вимагати від союзових діячів обов'язкової участи в таких курсах та звернутися зі закликом до головних урядовців та окружних управ, щоб вони допомогли організувати на міс-

(Закінчення на ст. 7-ій)

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ВІДЗНАЧАЮТЬ 50-РІЧЧЯ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГЕТЬМАНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Ню Йорк. — У неділю 26 травня о год. 5 по полудні, у великій залі Українського Інституту Америки відбудеться святкове відзначення 50-ліття відновлення Української Гетьманської Держави за сл. п. Гетьмана Павла Скоропадського. Свято влаштовує громадський комітет під протекторатом Відділу УККА в Ню Йорку. Головну промову виголосить рад. Д Левчук. Велика мистецька програма, присвячена Гетьманщині, в тому й показ історичної ноші тих часів.

В 100-ЛІТТЯ ПРОСВІТИ

В зв'язку з відзначуванням 100-ліття праці Тов. ПРОСВІТА. Філядельфійський Осередок Праці Наукового Товариства ім. Т. Шевченка влаштовує НАУКОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ, яка відбудеться в неділю, дня 26. травня 1968 о 5-тій год. по полудні в приміщенні школи св. Миколая при 24-тій і Поплярвул. В конференції виступлять з доповідями: проф. мґр. Ірина Пеленська — „Оснування Товариства Просвіта"; проф. д-р Михайло Кушнір — „Проблема виховання і освіти дорослих і тов. Просвіта"; проф. д-р Гр. Лужницький — „Д-р Іван Брик, останній голова Просвіти у Львові".

ВИБРАНО УПРАВУ ВІДДІЛУ ОУРДП В НЮ ЙОРКУ

18 травня в Ню Йорку відбувся річний звітно - перевиборчий збір місцевого відділу Об'єднання українців революційно - демократичних переконань (ОУРДП). На предсідника був обраний І. Несенюк, а на секретаря М. Андре. Про однорічну діяльність Управи звітували: голова Управи Б. Прищенко, секретар П. Полікарпенко, скарбник М. Чишкала і голова перевірної комісії І. Несенюк. Після обговорення звітів та після уділення абсолюторії уступаючим членам Управи, обрано на один рік нову Управу в такому складі: І. Куравський — голова, П. Полікарпенко — секретар, М. Чишкала — скарбник. На голову перевірної комісії — І. Несенюк.

КОНЦЕРТ МОЛОДОЇ УКРАЇНКИ В КАРНЕҐІ ГОЛ

Ню Йорк. — Молода піяністка Христина Петрівська з Канади, яка довший час живе з матір'ю в Ню Йорку, студіюючи тут музику, одержала цього року вже п'ятий раз нагороду - стипендію на дальші студії. 20 травня вона виступала з власним концертом в Карнеґі Гол, має виступати через радіомережу СіБіСі, а потім виїде на дальші студії до Парижу. Спонзором її виступів є Паризько - Американська Музична Академія.

ПОЖЕРТВУВАВ 4 000 НА ВИДАННЯ ПІДРУЧНИКІВ

Едмонтон. — Давній емігрант - піонер із Західної України п. М. Крайник, який постійно працює на ріллі в Саскачевані, в околиці Вірдейл і який кілька років тому пожертвував 5 000 дол. на Інститут ім. П. Могили, тепер передав нову пожертву: 4 000 дол. на видання українських підручників. Ці підручники мають бути допоміжними для вивчення української мови у вищих школах та в університетах у Канаді.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Ict. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Для добра громади

Від часу заснування Українського Народного Союзу в 1894-му році відбулося 26 його конвенцій та 48 річних нарад його Головного Уряду. В програмі всіх тих конвенцій і нарад завжди одною з найголовніших справ були „ухвали для добра організації і громади", що на одне виходить: організація — це члени, а члени — це громада.

Тисячі активних членів УНСоюзу це знають, а всі інші можуть переконатися з протоколів кожних річних нарад Головного Уряду, що всі ці наради та кінцеві рішення таки справді і в кожному відношенні мають своєю ціллю добро громади. Це потверджують вже самі звіти всіх екзекутивних урядовців, контролерів і радних. Вони, ці звіти, відносяться до праці, стану і розвитку УНСоюзу, але фактично охоплюють усі ділянки нашого організаційного, господарського та загального суспільно - громадського життя. Немає в нашій громаді жадної справи, немає жадної потреби, жадного успіху і жадної невдачі, щоб вони цими звітами не були охоплені та відповідно насвітлені. Це саме відноситься й до рішень та постанов — усі вони подумані власне „для добра громади".

Що більше, не тільки українська громада в ЗСА і в Канаді, але й вся українська діяспора, як і ввесь український нарід є предметом — можна б сказати — активного зацікавлення та активної журби цього синедріону найбільшої і найстаршої, вільної української установи в світі. Про це свідчать резолюції та ухвали кожночасних річних нарад, включно з цьогорічними, що відбулися минулого тижня.

Зваживши на те, що УНСоюз має сьогодні понад 88 тисяч членів та понад 34 мільйони долярів майна, з усіми його рішеннями, постановами і навіть словесними резолюціями рахуються більше, ніж з будь-якими іншими в нашій українській дійсності. Очевидно, що цей ефект, як і практична вартість та значення всіх цих постанов, рішень і резолюцій „для добра громади" збільшуються з кожним новим членом УНСоюзу, як і з кожним новим доляром прибутку його майна. Коли ж це додати до всіх тих особистих користей, що їх дає кожному забезпечення в Українському Народному Союзі, тоді матимемо найбільш переконливе потвердження, що оце „для добра громади" є суттю Українського Народного Союзу, суттю його існування і його діяння.

Червоні спекулянти

Якщо в ці дні глянути на першу-ліпшу совєтську газету, то там аж чорніє від великих наголовків такого типу, як ось „Каравани бідноти наближаються до Вашингтону", „Жадають від уряду роботи для всіх пригноблених — негрів, індіянів, мексиканців", „До Вашингтону рухається 18 автобусів з бідняками", „Палаткове містечко споруджується у Вашингтоні", „Кровопролитні расові сутички"...

Промовчує совєтська преса найголовніше, а саме, що якраз тепер американський Уряд виявляє найбільше ініціятиви та вживає далекойдучих практичних заходів, щоб розв'язати цю проблему, і що „американські бідняки" та безробітні в переважній більшості краще зодягнені і краще забезпечені, ніж маси працюючих в СССР. Сотні тисяч безробітних у ЗСА одержують щомісячну фінансову допомогу, значно вищу від пересічної заробітної платні робітника в СССР, не кажучи вже про копійчані заробітки колгоспників. Совєтська преса вишукує хіба наївних, щоб твердити шляхом офіційних повідомлень представника ТАСС із Ню Йорку, що негри, індіяни та мехіканці тут „пригноблені" і „всі шукають роботи", бо є багато таких, котрі її зовсім не шукають, намагаючись якнайбільше урвати з каси соціяльного забезпечення. Але тому, хто бажає вчитись чи працювати, в ЗСА дійсно в усьому йдуть на руку місцева і федеральна влада.

Совєтській пропаґанді значно вигідніше заскакувати в американський город, аніж у свій власний. Досить глянути на ціни на різні вироби щоденного вжитку, наприклад, в Україні і порівняти їх із пересічним заробітком, щоб виявити, що сучасна Україна — це і є справжня країна бідняків. Пересічний заробіток там хитається між 70 і 80 рублів на місяць. А ось ціни з газети „Молодь України" з 12 травня 1968 року: пальто чоловіче — 112 руб. 50 копійок, жакет — 40 руб., спідниця — 28 руб., черевики чоловічі — 40 руб. і т. д. Порівняймо ці ціни із пересічним заробітком, і побачимо, що не до Вашингтону, а до Москви мали б сунути мільйони вбогих. Але на це в терористичній диктатурі ніхто не поважився б.

КУДИ ЙДЕ ФРАНЦІЯ?

Седан. — Французька „П'ята Республіка" на чолі з президентом де Ґоллем переживає тяжку політичну кризу. Ще місяць тому ніхто не міг собі уявити, що в Парижі та в інших містах Франції спалахнуть студентські розрухи, сутички з поліцією, що в столиці республіки виростуть барикади і тисячі студентів на вічах будуть кричати: „Де Ґолль — убивник!".

Безперечно, студентські маси у Франції мають причину бути невдоволеними і протестувати проти невтішної ситуації у високих школах: недостатнє число професорів, невигідні, переповнені авдиторії, ляборатрії й бібліотеки, незабезпеченість матеріяльна великої частини студентства і т. д.

Одночасно студентська молодь бачить, що люди з „establishmentу" — з правлячих груп користають з усяких привілеїв і навіть мають монополію в інформаційній службі: радіо та телевізії. З цих причин велика частина студентства була „ліва" і піддавалась комуністичній пропаґанді.

Однак, недавні події показали студентській молоді дійсність. Коли в Парижі почалися демонстрації студентів (до них прилучилася частина професорів) проти згаданих вище недостач у високих школах, коли студенти влаштовували протестаційні віча, на яких критиковано політику уряду, компартія поставилася до цього вороже і заборонила своїм членам брати участь у демонстраціях.

Ця тактика комуністичних провідників розкрила очі студентам на ролю комуністичної партії в політиці Франції. Французька компартія — слухняний виконавець Москви, особливо від часу, коли де Ґолль вирішив зруйнувати західню оборонну спілку — НАТО. Очевидно, Москва дала директиви французьким комуністам не робити труднощів урядові де Ґолля, бо в Кремлі знають, що на місце де Ґолля можуть прийти партії, які вважають НАТО за єдину реальну забезпеку незалежности Франції.

Тож французькі студенти прийшли до переконання, що комуністична партія також належить до „establishmentу". З цієї причини багато студентів, що належали до компартії, повиходили з неї і стали або безпартійними або прилучилися до „революційних троцькістів", комуністів китайських або кубинських. Анархісти також придбали собі прихильників між студентами.

Комуністичні провідники, побачивши, що згорда називані в їхній пропаґанді студентські „гурточки" стали масовим рухом, вирішили й собі приєднатися до того руху, щоб робітництво не відвернулося від комуністичної партії і не пішло з студентами. Вони договорилися з опозиційними партіями та з професійними спілками і взяли участь в організації страйків.

Хвиля страйків на промислових підприємствах, на залізницях, пошті і т. п. поширилася на всю країну і спаралізувала її господарське життя. Страйкові комітети поставили перед урядом і підприємцями домагання: підвищення платень, скорочення робочого дня і т. д. Поряд з тим стоять вимоги політичного характеру: усунення теперішнього уряду, свобода для інформації через радіо і телевізію і т. д.

Це може здаватися парадоксом, але доля уряду де Ґолля залежить тепер від волі Москви. Французька компартія та керовані нею професійні спілки — це найсильніша масова, здисциплінована організація Франції.

Авторитет партії „ґоллістів" глибоко упав в останніх подіях. Це показує непевність міністрів: спершу послали поліцію в будинок паризького університету і силою розігнали студентські маси в Латинському кварталі, звеліли суддям засудити арештованих. Але, побачивши, що ці заходи громадянство визнало за помилкові й шкідливі, проголосили амнестію засудженим, а прем'єр Помпіду навіть висловив в обережній формі докір поліції за брутальність супроти демонстрантів.

Події у Франції примусили де Ґолля скоротити свою візиту в Румунії і летіти до Парижу гасити політичну пожежу.

Бувши в Румунії, де Ґолль не шкодував компліментів на адресу уряду СССР і обертав свою критику проти Вашинґтону; підкреслював потребу „незалежности" народів і одночасно радив румунським комуністам стояти твердо при „старшому братові" в Кремлі. Ці слова не припали до смаку румунам, і румунські провідники у своїх промовах наголошували право Румунії на повну самостійність. Але в Москві слова і поради де Ґолля румунам належно оцінили і з цього зроблять свої висновки, корисні для французького президента.

Де Ґолль потрібний Москві ще й з причини американо - в'єтнамських переговорів, що відбуваються в Парижі. Володарі Кремлю хотіли б закінчити війну у В'єтнамі, бо вона вимагає від СССР величезних матеріяльних витрат на поміч в'єтнамським комуністам.

Де Ґолль, що не раз висловлював свою прихильність до в'єтнамських комуністів і ворожість до Вашинґтону, може бути вигідним для Москви і в'єтнамських комуністів посередником у переговорах. Можна сподіватися, що Москва порадить французьким комуністам щадити уряд де Ґолля і обмежитися „тихою революцією", без шкоди для цього уряду.

Viator

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

ДЕЛЕҐАЦІЯ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ У ТЕГЕРАНІ

Інтерв'ю представників СКВУ для „Голосу Америки" з нагоди Міжнародної Конференції для Прав Людини

Нашу студію відвідали представники Світового Конґресу Вільних Українців, які брали участь у І-ій Міжнародній Конференції для Прав Людини у Тегерані, як обсерватори в складі делеґації Світового Конґресу Вільних Українців. Ми попросили їх розповісти про цю конференцію, яку скликали Об'єднані Нації з нагоди 20-річчя проголошення Загальної Декларації Прав Людини у 1948 році.

Перед мікрофоном д-р Володимир Душник з Ню Йорку, заступник голови делеґації, і п. Михайло Сосновський з Оттави, Канада, секретар делеґації.

***

Називаюся Володимир Душник. У Міжнародній конференції для Прав Людини я брав участь, як обсерватор в складі делеґації Світового Конґресу Вільних Українців від Українського Конґресового Комітету Америки, в якому я є членом Екзекутиви і редактором англомовного „Українського Квартальника". Зі мною є редактор Михайло Сосновський, секретар делеґації, який репрезентував на конференції Комітет Українців Канади. Він є членом Екзекутиви КУК, кореспондентом української преси при канадійському Парляменті і головою Пресової Комісії Світового Конґресу Вільних Українців.

Хочу поінформувати, що у складі делеґації були такі представники українських Церков і організацій: Архиєпископ Мстислав Скрипник — від Української Православної Церкви в ЗСА, о. д-р Василь Кушнір — Президент Світового Конґресу Вільних Українців і Комітету Українців Канади, голова делеґації, д-р Богдан Галайчук з Арґентини і д-р Денис Квітковський.

Як відомо, основною метою конференції було зробити облік досягнень на відтинку практичного застосування постанов Загальної Декларації Прав Людини у цілому світі. Маючи це на увазі, наша делеґація поставила собі за ціль довести до відома учасників конференції про сучасний стан відносин в Україні, яка перебуває в умовах колоніяльного поневолення. Тому наша делеґація перевела численні зустрічі та розмови і передала президії конференції й окремим делеґаціям та представникам міжнародної преси шерег меморандумів, звернень і матеріялів, які всебічно висвітлюють трагічне становище людини в Україні з уваги на повний брак забезпечення за населенням України політичних, національно - державних, релігійних, культурних, соціяльних і економічних прав у тому сенсі, як це з'ясовує Загальна Декларація Прав Людини.

Про те, наскільки ця конференція осягнула свою ціль, розкаже редактор Михайло Сосновський.

Щоб повністю і всебічно оцінити Міжнародну Конференцію для Прав людини, треба мати на увазі конкретну міжнародну ситуацію і факт існування колоніяльних імперій типу СССР чи комуністичного Китаю, як теж те, що у працях конференції і при вирішуванні всіх важливих справ приймали участь представники Совєтського Союзу. Всі ці моменти, на жаль, унеможливили конфереції зробити справді об'єктивну і всебічну аналізу положення людей і народів у цілому світі, зокрема у Совєтському Союзі, делеґація якого кваліфікувала кожне намагання виявити дійсне положення людини і народів у цій колоніяльній імперії, як втручання у внутрішні справи Союзу.

На Конференції була теж делеґація уряду Української ССР, але поступування цієї делеґації було позбавлене суверенности і власнопідметности в слові і дії та виявляло повне підпорядкування політиці і плянам уряду Совєтського Союзу і Комуністичної партії СССР.

Не зважаючи на несприятливу обстанову для діяння делеґації українців, які живуть поза межами України, у країнах вільного світу, можемо ствердити, що більшість учасників конференції виявила велике зрозуміння для праці нашої делеґації. Вони висловлювали щире співчуття українському народові та інформувалися про різні аспекти порушування прав людини на території України.

На нашу гадку, конференція була б виконала свої завдання з багато більшим успіхом, коли б вона мала справді всеохоплюючий характер і коли б усі порушення постанов Загальної Декларації Прав Людини були предметом дискусії і засудження. Зосередження уваги конференції на деяких тільки фактах порушення прав людини в Африці чи Азії з повним поминенням всього того, що діється в країнах з тоталітарними комуністичними режимами, зокрема у Совєтському Союзі, не тільки звузило засяг конференції, але й матиме неґативний вплив на майбутнє.

На закінчення хочемо відмітити, що делеґація вільних українців зробила все у засягу реальних можливостей, щоб винести питання порушування прав людини в Україні на міжнародний форум. Ми переконані, що ця наша акція, за якою стоїть вся українська зорганізована спільнота у вільному світі, матиме позитивне значення для змагання українського народу за свої національні і людські права, а зокрема буде актом признання всім тим українським патріотам в Україні, які у важких умовах тоталітарної чужої системи змагаються за національну свободу і незалежність, за права на вільний, культурний, соціяльний, політичний і економічний розвиток, за свободу думки, зібрань, релігійних практик, за рідну мову в школі і уряді, а зокрема за повне пошанування гідности людини.

Леся Лисак

КРІЗЬ ВІКНО

У недільний весняний ранок крізь вікно можна побачити премилі, сонцем визолочені, картини.

На плотик, що відділяє два сусідні прямокутники трави та два невеличкі городчики — присіла пташка. Вона сіренька, як горобець, але більша за нього. Цікаво, як вона зветься? Ні — хіба цікавіше те, що пташка тримає в дзюбику довгу стеблину. Вдвоє довшу за неї саму. Здається, вона присіла на плотику, щоб відпочити. Тепер вона знімається і летить до сусіднього дерева. Мама дивиться на пташку, всміхається і каже:

— Це вона несе до свого гніздечка. А пам'ятаєш, як минулої весни чоловік, що направляв дах, знайшов біля ринви гніздечко? Казав, що не мав сумління його рушити, і залишив діру аж до пізнього літа.

Пташки вже нема, зате прибігла вивірка. Вона починає роздряпувати пазурчиками землю біля плотика. Ага — мати посадила там цибулинки! Таки поруч тюліпанів, що вже відцвітають, і поруч піоній, які скоро почнуть цвісти. Бо навесні добре мати свою „закришку". Це слово відноситься також до петрушки, яка там уже віддавна набрала прав громадянства. Цибуля й петрушка — трохи непоетичне сусідство для романтичних квітів, але навесні все має право рости, цвісти, зеленіти. До того ж городчик невеликий і треба йти на компроміс поезії й прози.

Вивірка вже вспіла випорпати із землі три цибулинки. Мати відкриває вікно й кричить до вивірки, щоб забиралася геть. Вивірка підносить голову, здивовано мигає випуклястими пацьорками очей, ображена біжить з грядки і зникає між гілками черемхи.

Черемха дуже запишалася у цей недільний ранок, бо вона починає цвісти й пахнути. Це такий міцний запах, що дехто каже, що від нього болить голова. Мама дивується, як може боліти голова від чогось такого чудового. Черемха пахне весною, а весна черемхою. Хіба можна нарікати на весну?

А втім, черемха нагадує мамі село й школу. Школярики завжди приносили до кляси великі в'язанки черемхового гілля. І треба було мати багато посудин, щоб це гілля з квіттям поставити на вікнах. Школярики самі робили посудини із пляшок. Двоє хлопчиків міцно держали пляшку, а третій обмотував кругом шийки шнурок і тер, тер шнурком, аж скло розігрівалось і шийка відлітала.

Сонце всміхається до маминих споминів. Сонце ясне — і ці спомини ясні. Мама так любила тих своїх школяриків. Тепер уже, мабуть, їхні внуки ходять до школи. Цікаво, чи ще й тепер приносять до кляси в'язанки пахучого гілля?

Та ось за вікном уже нові персонажі: сусідське дівчатко з чорними косичками і малий песик — цуценятко. Дівчатко — це Галочка. Вона рожева, кругленька, пухнатенька. „Як добре, що сусіди — українці, і що в дівчинки таке „наше" ймення", — думає мама. І що Галочка говорить рідною мовою, — радіє вже вголос мама. Бо це так, ніби бути між рідними, бути вдома.

Мама вихиляється через вікно й питає:

— Галочко, як зветься твій песик?

Дівчатко з чорними косичками підносить голівку й поважно відповідає:

— Ми кличемо його „Гава".

Мати сміється: „Комічно, зовсім комічно — Гава! Цікаво, хто пригадав собі це слово? Бо колись вдома ті, що любили пестити дітей, вживали це слово. Подумайте — назвали песика „Гавою!"

Дівчатко з косичками й чорний пухнастий клубок, що зветься „Гавою", бавляться на траві. Цуценятко підскакує і лиже Галочку в личко. Вона весело сміється. Вона сідає на траві, бере його на руки. Та, мабуть, пригадує собі, що в неї нова суконочка — що не можна її брудити, і кладе песика на траву. Тоді він перевертається на хребет, підносить лапки вгору й жде, щоб його поласкали. А згори сонце пестить їх обох.

Сонця за вікном уже так багато, що мама примикає вікно й каже:

— А глянь на годинник, вже, мабуть, пора їхати до церкви.

Так, уже пора. І я знаю, що в церкві крізь вікна теж буде стелитися сонашне золото й роз'яснювати ікони та обличчя людей. А коли скінчиться Богослуження, люди постають громадками й будуть розмовляти. Хочеться трохи постояти в сонашній ясності, побути із „своїми". Бо може хтось, так між іншими розмовами, кине пригадку: „А як там тепер у нас?"

Тоді мама побачить в уяві зелені поля — ті колишні поля, і тихо спитає:

— А може б ми так по полудні поїхали за місто?

І ми поїдемо. Бо цей весняний день гарний не тільки тому, що сонце таке премиле, предобре. Він ґарний тим, що у ньому відбиваються пройдені весни, яких дехто не хоче забути...

ВІДПОВІДІ ШКІЛЬНОЇ МОЛОДІ

„Молодь України" з 17 травня: „Питання, взяті з великої газетної дискусії, розраховані на вияв усталених смаків і поглядів, які так чи інакше розкривають характер. Питання „Хто ти?" десятикласник розуміє буквально і намагається якось узагальнити відповідь або вкласти у неї результат споглядання. „Хто ти?" і він пише: „людина", „громадянин", „досить розумна істота", „батьківське горе", „гадаю, я людина, хоч дехто називає хамом і негідником". Стверджуючи право свого громадянства, старшокласник одночасно натякає, що іноді він „як особа заслужено або незаслужено не визнається." З багатьох відповідей легко помітити невдоволення старшокласників у середніх школах тим, що їх постійно „хтось" має „водити за руку" в житті.

Ольга Приходько

ПРАДІД ІЛІЯ

Частина III

НАТАЛЯ

(40)

Здавалося, що й повітря тоді тремтіло над цвинтарем, куди душі живих прийшли, щоб зустрітися з царством мертвих...

Першу ложку колива священик розсипав на могилі — це для духів, другу — пригублював сам, потім по черзі всі родичі й гості брали по ложці колива, а те, що залишалось, діставали жебраки, які стояли позаду і яким господині роздавали також паски, крашанки, а часами і який гріш на спомин душі.

Цей зворушливий обряд тривав до пізньої ночі. Отець Константин не залишав ні одної могили без молитви. І майже завжди мусів після того відхорувати.

До дальших звичаїв належав „Іванець" — 24-го червня.

Ця овіяна віками традиція, правдоподібно, походить ще з поганських часів, коли наші предки святкували Івана-Купала. З цим святом зв'язано багато вірувань, поетичних обрядів і леґенд про таємні сили природи.

Щороку відживала в Кам'янці ця традиція „Іванця", і відбувався в цей день великий відпуст. Численні прочани, особливо молдавани з-за Дністра, йшли далеку, далеку дорогу пішки, щоб вклонитися святим місцям, яким вклонялися їхні батьки й діди. Щось хвилююче і незрозуміле охоплювало людину, коли вона попадала в ті натовпи люду, які йшли і йшли, керовані спільним почуттям чи інстинктом.

Особливо багато прочан приходило до маленької церкви в долині між скелями, бо була там поблизу криниця з цілющою водою, і кожний хотів дістати хоч малу пляшечку тієї свяченої води, щоб занести додому для хворих, для вмираючих.

Приходили прочани звичайно ввечері напередодні свята. Розташовувались на зеленому цвинтарі, йшли до церкви, молились, сповідались, а по вечірні розкладали багаття, сідали навколо них, їли, відпочивали, розмовляли, монотонно співали. І так цілу ніч. Дехто спав просто на землі. А ранком, після служби Божої, йшли з процесією до криниці з цілющою водою.

Ця криниця знаходилася в невеликій печері, видовбаній у скелі. На стінах висіли стародавні темні образи, у стелі вмурований був гак, з якого звисала дивної форми лямпада. І в найбільшу спеку був тут приємний холодок. А внизу в печері із скелі сочився струмочок, утворюючи неглибоку криничку з чистою, прозорою водою. Біля неї була скарбонка на добровільні жертви.

Коли процесія з священиком приходила до криниці, народу звичайно було стільки, що в тій вузькій розщілині між скелями не могли всі зміститися. Отже, молодші вилазили на виступи скелі або на протилежну гору і здалеку придивлялися обрядові посвячення води. Після того прочани підходили до криниці, клякали, і кожний набирав собі в свою пляшку тої цілющої води.

З гігієнічного погляду це виглядало жахливо, бо кожний свою пляшку мачав у ту воду, а потім кидав туди ж таки свій дар, якусь монетку абощо. Священик просив народ, щоб того не робили, і наказав церковному старості, щоб наливав сам воду людям у пляшки, але... вони так робили споконвіку, і якщо та криниця стоїть до цієї пори, то певно роблять так і тепер. Для тих, хто вірив, що ця вода має чудодійну силу, було ясно, як Божий день, що цю силу не можна ні ушкодити, ні забрудити. „По вірі вашій буде вам"...

Петруша, перебуваючи у Наталі на вакаціях, щодня ходив до тієї криниці і приносив збаночок води на чай. Казав, що то надзвичайно добра вода. Як гірничий інженер, він на тому ліпше розумівся, як хто інший.

Але „Іванець" не кінчався на молитвах і релігійних обрядах.

Заспокоївши свої душевні потреби, прочани йшли на ярмарок.

А ярмарок у Кам'янці на „Іванця" був знаменитий! Чого, чого там тільки не було! Мандрівні крамарі звичайно скуповували за безцінь на фабриках та у гуртовиків усякі браковані речі і на ярмарку добре заробляли.

Ярмарок відбувався на величезній площі. Людей бувало на ньому, як мурашок на муравлиську. Вони купчилися коло халабуд з різноманітними товарами, що приваблювали та заманювали покупців, які розгублювались перед цілими купами всякого добра і не знали, що власне купити за ті мізерні гроші, зібрані на ярмарок. Ось тут крамарі якраз і стосували своє мистецтво вихваляти, зазивати, намовляти, переконувати та головно — обдурювати бідних, наївних людей.

А купити на ярмарку можна було все, починаючи з образів усіх угодників Божих та хрестиків, а кінчаючи на намистах, коралях, пацьорках, перстенях, кульчиках, всяких хустках, матеріях та одягу. Також були тут всякі господарські речі: ножі, серпи, коси, пилки, посуд та начиння. А що вже ганчарські вироби — макітри, миски, збанки, то були вони такі чудові та мальовничі, що бідні молодиці ніяк не могли вибрати, не знали — котра з тих речей найкраща.

Спинялися ярмарчани і коло дитячих забавок. У цей день кожна дитина мусіла дістати якийсь дарунок: сопілку, свистуна, гармонійку, тарахкало, фуркальце, якусь лялечку, коника, качечку. І все те мусіло свистіти, трубити, гудіти... Взагалі чувся тут великий шум, галас, сміх, крізь який пробивався і жалобний спів. То співали лірники, кобзарі і деякі жебраки, а добрі люди обділяли всіх їх: хто давав гріш, хто — колач, хто — кусок сала або жменю черешень.

Були й розваги для молоді: гойдалки, каруселі, коники, вигравали катеринки, а папуги витягали дзьобом і подавали охочим довідатися про свою майбутню долю задруковані цидулки.

Особливо цікавою була та частина ярмарку, де молдавани продавали свої домашні вироби — рушники з найтоншого прядива із багато гаптованими бурунчуком візерунками. Була то надзвичайно тонка, мистецька праця. А ще кращі були яскравих взірців чудові килими з овечої вовни.

У той час, коли всякі крамарі старалися збути прочанам браковану тендиту за найвищу ціну, ці добрі, чесні люди приносили зі своїх сіл чудові вироби найліпшої якости з добротного, міцного прядива та вовни, які могли служити багато років, зберігаючи свій гарний вигляд. І ціна, яку вони діставали, була непомірно низька, бо вони й самі при своїй скромності просили дуже мало. І не було нікого, хто б це якось привів на справедливу міру. Економічними питаннями тоді не цікавились, а кооперація постала пізніше.

Але який милий спогад залишили по собі ці скромні і прості люди!

(Далі буде)

ЛІТЕРАТУРА МИСТЕЦТВО РОЗВАГА

РІК V | Квітень-Травень 1968 | Ч. 2/68

ЄВГЕН МАЛАНЮК

ГЕРОЇЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ІВАНА ФРАНКА

Пригадаймо собі добу, в якій народився і мусів формувати себе Франко. Це всевладне, майже релігійне панування доктрини позитивізму, раціоналізму, соціялізму ба й анархізму. Прудон, Бакунін, Маркс — це визначні апостоли й незахитані божища. Це віра в якийсь соціологічний дарвінізм з, мовляв, мирною еволюцією до земного раю. Це фанатичне обоження т. зв. поступу і спровадження правдивого природнього патріотизму до неприродньої „клясової свідомости". В консеквенції, як це зформулював хтось з Павликового оточення, символ віри був такий:

1) Космополітизм у політиці, 2) Натуралізм у штуці, 3) Атеїзм у релігії (!).

Так. Для нас це звучить анекдотою і навіть дотепною. Але в 70-х, 80-х роках минулого століття ця гумористика далеко не була анекдотою, навіть на заході Европи. Що ж говорити про наші терени і цілий схід Европи, так чи інакше підданий переможним впливам тих догматів, резонованих десятками Чернишевських та Міхайловських на чолі з т. зт. великою російською літературою, що отруювала і нищила все живе. Це в тій атмосфері зродилось в Росії специфічне ессерівське мужикопоклонство, що затруїло й здеформувало наше, в істоті своїй чисте, ідеалістичне й, по-своєму, святе народництво — ми це бачили геть пізніше, як воно ще буяло в діячах Центральної Ради і яку фатальну ролю відограло воно в наших державно-творчих судорогах.

Той ідеологічний комплекс епохи був, дійсно, страшний і незахитаний як скеля. І це, справді, й була, власне, та „скала", що ще молодий Іван Франко, може проти своєї тодішньої свідомости, взивав „лупати".

Що міг тій скелі протиставити син коваля з Нагуєвич?

Якщо козацького походження селянин-Шевченко тій скелі могутньо протиставив свій демонічний національний інстинкт, який всупереч всьому і всім, знав, що „в своїй хаті — своя правда і сила і воля", то тієї благодаті національного генія Франко — з багатьох причин — не мав. І тому син коваля з Нагуєвич вийшов проти неї з тією зброєю, яку мав від народження і яку ціле своє тверде життя сталив та вдосконалював: зі зброєю р о з у м у.

Шевченко ту скелю на крилах генія перелітав. Франко мусів ту скелю прорубувати. І він її прорубував — в холод і спеку, день і ніч, рік за роком, невпинно, систематично-послідовно — аж крізь отвір у скелі показалося світло історичної дійсности, світло багрове й димне від пожеж і крови. Але тунель був прорубаний і неволя, неволя *інтелектуальна*, надлюдським трудом Франка була переможена.

Не пригадую собі в світовій поезії такого апологета й співця розуму-інтелекту, як поет Іван Франко.

Ти, розуме-бистроуме,
Порви пута вікові!

Цей ляйтмотив і щоденна молитва в поезії молодого Франка, молитва, бо ж тоді він — цей „матеріяліст" з ідеалізму і з обставин доби — вірив у розум, саме в — „розум владний без віри основ". Та чудодійна сила розуму, тоді ще скрита для Франка, несвідомого, що

Рождество Твоє, Христе
Боже наш, —
Возсія мирові Світ Разуму,
В нім бо звіздам служащіє
Звіздою учахуся —

саме та божественна сила розуму привела його згодом від „без віри основ", саме до „основ віри" і та віра спалахнула великою ораторією в „Мойсеї".

Над розумом Франка, що цілою своєю творчістю був саме явленням національного інтелекту, варто зупинитися ще раз, паки й паки. Бо проблема розуму у Франка становила невідкличну сторінку в історії нашої *національної мислі*. А історія тієї мислі ще так мало просвітлена, що до яких-будь — як же історично конечних! — підсумків чи висновків ще не близько.

Н о в і т н я національна мисль спалахує у Панька Куліша, щоб зітліти і, врешті, згаснути в Драгоманові. І коли 80-ті - 90-ті роки не обірвалися в нашій історії прірвою провансальства, отже національного небуття, то вдячні мусимо бути за це саме Франкові, що єдиний підхопив, поглибив і розбудував інтелектуальний пролог Куліша і став велетенським етапом на труднім і невдячнім шляху національної мислі, якої забагато — як показує наш недавній, але вже історичний, досвід, — ми ніколи не мали і, певно, ще не скоро матимемо.

Які чуда прозріння ба й пророчости творів інтелектуальний подвиг Франка, вистачить навести хоча б лише дві цитати.

Цитата з р. 1898, себто тоді, коли по цілій Европі лунали оперети Оффенбаха, у Відні танцювали Штравсові вальси, у Петербурзі цар не приймав амбасадорів, бо відпочивав з вудкою над ставком, а під інтелектуальним небом Европи височіли ідоли Поступу і Маркса. Саме про марксизм тоді, р. 1898 і говорить Франко:

Жорстокі наші часи! Так багато недовір'я і ненависти, антагонізмів намножилося, що не довго ждати, а будемо мати (а, властиво, вже маємо!) формальну релігію, основану на догмах ненависти та клясової боротьби.

Славнозвісний тепер філософ Бердяєв, сам був марксист, допіро аж десять років пізніше і вже по досвіді революції р. 1905 — майже літерально повторить формулу сина коваля з Нагуєвич.

А ось цитата з праці Франка „Що таке поступ" з року 1903:

„. . . Всеможна сила держави (марксистівської) налягла б страшенним тягарем на життя кожної поодинокої людини. Власна воля і власна думка . . . мусіли б щезнути... *Виховання. . . зробилося б мертвою духовною муштрою.* Люди виростали б і жили у такій залежності, під таким доглядом держави, при якій тепер у найабсолютніших поліційних державах нема й мови. Така держава сталася б величезною тюрмою.

А хто держав би в руках керму тієї держави? Цього соціял-демократи не говорять виразно, та у всякім разі ці люди мали б у своїх руках таку величезну владу над життям і долею мільйонів, якої ніколи не мали найбільші деспоти."

Чи це не пророча візія великої людини, візія, що здійснилася до найменших деталів? Ці висновки науково-здисциплінованого інтелекту Франка можна порівняти лише з ірраціональним візіонерством у „Бісах" Достоєвського.

Року 1904 Франко вже оперує такими поняттями, як „всевладство" (ми сказали б — тотальність) дослівно — „комуністичної держави", „державний соціялізм", „тріюмф нової бюрократії над матеріяльним і духовим життям суспільности". . .

Це було, до речі писане під адресою наших молодих тоді неофітів марксизму. І, може, такий Симон Петлюра, пориваючи в огні визвольної боротьби з своєю партією, пригадував собі ці пророчі осторги і стисло *наукові висновки героїчного інтелекту Івана Франка.*

(Із „Книги спостережень", Торонто, 1962)

Іван Франко (посередині) з Михайлом Коцюбинським (зліва) та Володимиром Гнатюком

Провідний офіційний критик знову атакує роман О. Гончара „Собор"

Київ. — Великого розміру роман Олеся Гончара під назвою „Собор", що недавно вийшов у Києві, совєтська критика спочатку прийняла мовчазним ониминням, потім лише кількома прихильними відгуками, а тепер дедалі більше беруть ту книгу „на багнети". Найновішою атакою на „Собор" є стаття „Реалізм і почуття історії" провідного партійного критика М.Шамоти на сторінках „Радянської України" з 16 травня, в якій автор нападає на секретаря Спілки Письменників України О. Гончара за нібито перекривлення „правди життя" і навіть пропагування повернення церков та Богослужень у них, хоча О. Гончар під собором розуміє не тільки збереження історичної пам'ятки — собору, а й людську душу, збереження її цільности, гармонійности і чесноти. Критик обурюється, зокрема, з приводу такого уривку в романі, який сприймається узагальнююче, як обвинувачення с у ч асного режиму. К р и т и к пише: „Видно, дійшли до Миколи чутки про якесь засідання у „вузькому колі", де „можна було бути відвертим". Там начебто „господар кабінету, похмурий чоловік з світлими очима і землистим кольором обличчя, запитав, зіжмакавши лоба: „А чого йому, власне, стояти?". Ця репліка, пишеться в романі, могла бути „вільним експромтом, який ні до чого не зобов'язував, але могла вона таїти в собі і силу вказівки". Чув її зачіплянський висуванець Володька Лобода, який „на культурі сидів", і зробив для себе такий висновок: собор зруйнувати і поставити на його місці критий ринок, шашличну, кафе, можна і в національному дусі — „Козак Мамай", або „У козака Мамая" . . . „Радянська Україна" знову ставить перед О. Гончарем вимогу, щоб він знайшов „потрібну мужність" і покаявсь.

„Одна з найважливіших справ української культури" в Канаді!

(Митрополит Іларіон за визнання української мови)

Вінніпеґ. — Ознайомившися, після повороту з півдня, з заходами в справі признання українській мові конституційних прав у Канаді, Його Блаженство Митрополит Української Греко - Православної Церкви Іларіон (д-р Огієнко) надіслав на руки члена Королівської Комісії проф. Яр. Рудницького такого листа: „Визначаючи факт леґального забезпечення української мови в Канаді за одну з найважливіших справ української культури й українського життя в цій країні, я вповні піддержую Вашу концепцію признати українській мові конституційні права як реґіональній мові Канади на степових провінціях, як Ви це рекомендували нашому урядові в своєму сепаратному звіті в Королівській Комісії...

Як відомо, проф. Рудницький обстоює, крім офіційного англо - французького білінґвізму в Канаді ще й „обласний" (реґіональний) для більших мов, зокрема для української на степових теренах, де нею говорить більш як 10 відсотків населення. Рекомендацію проф Рудницького підтримала Українська Наукова Рада в Канаді й умовно Комітет Українців Канади. Крім цього за нею висказався Митрополит Української Католицької Церкви Кир Максим Германюк, а тепер Митрополит Іларіон.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ОМУА

В неділю 26-го травня ц.р. відбудуться в Ню Йорку, у власній домівці при 149 — 2 Евню, загальні З б о р и Об'єднання мистців українців в Америці. На денному порядку, крім різних точок радше формального характеру — пропозиції до зміни статуту й інші справи, пов'язані з актуальними проблемами організованого українського мистецького світу. Початок о год. 3 по пол.

ПРО ОСНОВУ ОСНОВ

Українська література для дітей, хоча й має вже свою багатовікову історію, до нині не має ще „Історії української дитячої літератури". Це звучить, як каламбур, але краще б не існувало приводу для такого каламбуру. Якщо немає і досі „Хрестоматії" для дітей, ані „Історії української дитячої літератури", ані важливого збірника проблематики цієї літератури, то це означає, що ми, ставлячи дах, забуваєм про закладення фундаменту під будівлю.

Тим радісніше перше і важливе в цій справі. Маємо на увазі книжку на 116 стор., Богдана Гошовського, яка саме вийшла з не названої друкарні в Торонті: „Українська дитяча література, спроба огляду і проблематики", видання ОПДЛ. Були, очевидно, якієсь причини, що на книжці, як говориться, ще й фарба не засохла, а рік видання позначено „Р. Б. 1966" . . .

В одній із приміток автор зазначає: „Справа окремої теоретичної праці про дитячу літературу й історію цієї літератури — це мрія, яку може доведеться щойно в майбутньому здійснити". Однак, ця мрія частково вже перетворюється в реальність, і то саме завдяки збірникові статтей і матеріялів ред. Б. Гошовського „Українська дитяча література". Якщо згадати, що найперші дослідження української дитячої літератури розпочалися лише в 1886 р. статтею Павла Кравчева, співробітника „Дзвінка", у львівській „Шкільній часописі" — „О видавництві для молодіжі", і що дотепер були довші чи коротші, більше чи менше вникливі огляди окремих творів чи й років, але нічого не було систематизовано, то „Українська дитяча література" з 1968 р. є першою важливою спробою синтезувати цей літературний процес, осмислити його, бодай назвати авторів у певній хронологічній послідовності, зробити огляд розвитку цієї літератури від „Українського дитячого фольклору" і перших українських творів для дітей, що були літописними переказами — аж до наших років. Хоча як поспішно, часом аж занадто, провадить нас автор великими і широкими шляхами української дитячої літератури, все таки вже маємо прокладений шлях, а не хаос бездоріжжя, серед якого виднілись лише деякі окремі постаті творців цієї літератури, чи деякі висвітлені роки. Цінними позиціями в книжці є стаття про одного з майстрів творчости для дітей, поета і драматурга Олександра Олеся, як і його листування, стаття про Катрю Гриневичеву, „Про творчий шлях Романа Завадовича". До статтей, що є переважно передруками з різних давніших видань, скороченими, часто й доповненими, додано бібліографічні відомості, та в кінці — короткий огляд змісту англійською мовою. Книжка ілюстрована портретами письменників, фоторепродукціями кількох періодичних дитячих видань („Дзвінок", „Молода Україна", „Світ дитини", „Дзвіночок", „Малі друзі" включно з „Веселкою", на жаль — без „Школяра" і Школярика" — найперших періодичних видань, що виходили в Реґензбурзі в 1945 р., через кілька місяців після закінчення другої світової війни), фотокопіями різномовних видань дитячих творів Марка Вовчка . . . Читач побачить у збірнику фоторепродукцію заголовної сторінки рідкісного видання, найпершої української „Читанки для малих дітей" з 1853 р., яку підготував Маркіян Шашкевич.

Для кого призначена „Українська дитяча література"? Самозрозуміло, в першу чергу для авторів, які працюють у цій ділянці, для літературознавців, однак, вона дуже важлива, якщо не необхідна, і для педагога, й історика і навіть політика, адже йдеться про основу основ виховання молодого покоління в культурі своєї нації. Проблему цю визначила коротко й точно українська приказка: „Що посієш, те й пожнеш".

Що в книжці майже відсутнє, так це українська дитяча совєтська література, немає огляду тієї літератури з-під кнута. Але автор не ставив собі такого завдання. Він познайомив нас із українською національною дитячою літературою — наріжним каменем кожної національної культури і духовости. Сподіваємось, що в підготовлюваному до друку великому збірнику ОПДЛ „Ми і наші діти" тема підсовєтської дитячої літератури знайде нехай і найкоротше насвітлення. Не порушена в цій книжці й інша важлива тема, яка вимагає уважного ставлення працівників дитячої літератури, уважного її вивчення й аналізи, а саме: поняття України, як Рідного Краю, для української дитини, яка народилась і виростає в Лондоні, Парижі, Буенос Айресі, Ню Йорку чи Торонті. Цього не можна за звичкою просто собі ототожнювати з н а ш и м поняттям Рідного Краю, себто людей, які росли над Дніпром, Бугом чи Дністром, у Києві, Львові чи Хусті. Для роджених американців — дітей українського роду — Україна не може бути навіть у географічній площині Рідним Краєм, але в двомовності і двокультурності наших дітей вона може і повинна бути том, чим століттями для жидів був і є Єрусалим, а для арабів Мекка. Сподіваємось, що ця й подібні проблеми знайдуть своє віддзеркалення в збірнику ОПДЛ „Ми і наші діти", якого очікуємо роками і який вже в дорозі до здійснення, завдяки зростаючій жертвенності, на жаль, ще тільки окремих одиниць з-поміж нашого громадянства.

„Українська дитяча література" Богдана Гошовського, довголітнього редактора дитячих видань в Рідному Краю і в Америці, нашого найкращого знавця цієї важливої ділянки — це вже значний вклад у нашу загальну національну культуру, перший великий крок на шляху до здійснення найбільш необхідного закладення фундаменту перед тим, як зводити наші українські дахи під небесами всіх країн.

Леонід Полтава

УРИВОК ІЗ „АРСЕНАЛУ" О. ДОВЖЕНКА

Немов у відповідь на величні святкування українців на еміґрації в багатьох країнах вільного світу 50-ї річниці УНРеспубліки, „Радянська Україна" з 28 січня надрукувала уривок з сценарію Олександра Довженка: „Арсенал" — про большевицьких заколотників у Києві в 1918 році: „. . . Давай! Постріл. Заметушились гайдамаки. Застрочили звідусіль кулемети, розкраяли тишу. По домівках хвилюються. Певно, гарматні постріли йдуть один за одним. Як вовча зграя, мечуться в пітьмі вулиць гайдамаки. Паніка в міщансько-дрібнобуржуазному домі. Гайдамацький загін мчить у темряву. Гаснуть іскри з-під кінських копит. Битва гримотить по ярах та кручах. Наїжились багнетами прилеглі до Арсеналу будинки й цілі квартали . . ."

Богдан КРАВЦІВ

23 ТРАВНЯ 1938 РОКУ

Як щороку буйна повідь зелені
Заливає сквери й бульвари.
Рожевіють квіттям яблунь встелені
Сірі бруки спалені з жари.

Як щороку поглядами млосними
Квітнуть вродливо очі жінок —
І назавжди ніби іс плелось з ними
Любе слово в звабливий вінок.

Як щороку . . . Оле ж, — хай не згадую
Днів юнацьких, п'яних щастям гуль! —
Все частіше зелен-травень зрадою,
Зривом наглим, тріскотнею куль.

Все частіше сальвами зловіщими
Розриваються соняшні дні —
І згоряють розпачем навіщені
Серце й очі в терновім вогні.

І в жалобі, синєсизім ладані
Никнуть скупчено нави церков:
Там на вулиці вісті негадані,
Замість соняčних зайчиків кров!

Зелен-дні нападомою чорною,
Час вистукує стуком копит . . .
Почекайте! Ось прапор розгорнемо
Ось вже золотом синь лопотить!

І вже вершники мчать над країною
І толочуть, рвуть травень ущент!
Гряде літо бурею зловійною —
Наше літо!
Ще мить!
Ще момент!

Львів, 25 травня 1938

Гнат О. ДІБРОВА

ДЗВЕНЯТЬ КОРОНИ...

Дзвенять корони барвозорі . . .
(Минула ще одна весна)
І кожний лист в коронній хорі, —
Як нота ніжна і сумна.

І шир тремтить, як пишні вії,
Зоріють простір, чиста синь . . .
У сяйві деннім вітер віє,
Торкає срібло павутинь.

І дум рої, — як листя долі,
Про рух буття, про кожну мить,
Про те, як все в живому колі
У вічність тягнеться, стримить . . .

1967

Микола ЩЕРБАК

ЛЯМПАДА

Осіння ніч приволоклася з лугу,
Постукала у шибку: „Відчини!
Ось забери свою дитину — тугу,
Зогрій її, сповий і пригорни . . ."

— Не бачу я . . . Не бачу я нічого . . .
Чому тривожиш супокійний сон? . .
І вмить блискітка від вогню святого:
Лямпада миготить біля ікон!

Я стишуся, я угамуюсь радо . . .
А за вікном не мовкне буревій . . .
Світи мені, світи мені, лямпадо,
У темряві нічній!

Листопад, 1967

„Всесвіт" і О. Архипенко

У київському журналі „Всесвіт" ч. І з ц. р. надруковано статтю Є. Лобановського про українс ь к о г о скульптора світової слави мистця Олександра Архипенка та його автобіографію, ілюстровану численними фоторепродукціями з творів. На стор. 11-ій поміщено дві світлини: погруддя Т. Шевченка і скульптурний портрет Івана Франка, без вказівки і згадки, що перше встановлене на Оселі УНСоюзу, популярно званій „Союзівка" біля Кергонксону, а друге — Івана Франка — встановлене в Парку української культури у м. Клівленді. Так зв. „диктатура пролетаріяту" не наважилась згадати про тисячі й тисячі українських трудящих у вільній Америці та їхню популярну відпочинкову оселю, а з м. Клівленду в стейті Огайо знавці О. Архипенка зробили м. Шикаго, Ілл. На сторінці 112 сказано: „Напередодні другої світової війни він працює над пам'ятниками Т. Шевченку, І. Франку й князю Володимиру для парку в Чикаго". Журнал „Всесвіт" зазначає, що Архипенко, живучи в ЗДА, „аж ніяк не був критиком соціяльного ладу, або темних сторін дійсності". Може тому редколегія „УРЕ", на чолі з Миколою Бажаном у першому томі навіть не згадала про Олександра Архипен к а ?.. Київський журнал твердить, що „великі революційні перетворення на батьківщині пройшли повз нього. Він так і не усвідомив до кінця їхнього значення". В „Календарі - Альманасі" видавництва „Свобода" з 1961 р., у статті „Чому я виготовив погруддя Тараса Шевченка", Олександер Архипенко писав, немов відповідаючи на „революційні перетворення", себто знищування України: „Я вірю, що відображення великих національних геніїв може викликати ідеї та почування, які допоможуть зберегти національне сумління. Ми свідомі того, що дух народу спирається завжди на двох стовпах, одним з яких є політика, а другим культура"... У цій статті О. Архипенко декілька разів підкреслює необхідність підвищувати національну свідомість, плекати національну культуру, зміцнювати, як він висловився, „фундаменти нашої української нації".

Віктор Приходько

ЄВГЕН МАЛАНЮК

(Фрагмент із „Щоденника")

16 лютого ц. р., у ночі, несподівано помер від серцевої атаки видатний український поет св.п. Євген Маланюк. „Свобода" у своїм першім повідомленні про смерть, називає його найвидатнішим поетом на еміграції. І це, справді, відповідає загальній опінії. У теперішніх часах смерть серед української еміграції — є на порядку денному, вимирають головно представники еміграції, що прибули до Америки після другої світової війни. Прибули вони в роках 1950 - 53, маючи, в середньому, 50 літ, отже сьогодні їм по 70 і більше. Все ж смерть Євгена Маланюка заскочила громадянство своєю несподіванкою і викликала глибоке враження. Поперше — Маланюк була загально відома постать, а, подруге, не було чути про його серцеву хворобу.

Я особисто пізнав Маланюка ще в 1926 році, коли прибув до м. Подєбрад, в Чехословаччині, як лектор Української Господарської Академії, а Маланюк був тоді студентом гідротехнично — інженерного факультету Академії. Отже сьогодні це уже 40 літ. З Маланюком я не був ближче знайомий чи тісніше зв'язаний, — він мав свої заінтересування і ближчих приятелів переважно серед молодих українських поетів та письменників з кіл Господарської Академії в Подєбрадах та Українського Педагогічного Інституту в Празі, а пізніше виїхав на працю до Польщі, де, у Варшаві, обертався в українському середовищі: співпрацюючи переважно у Літературно - Науковому Віснику, під редакцією Дмитра Донцова. Все ж, розуміється, Євген Маланюк був у полі мого зору і я був почасти в курсі тих ідей та настроїв, якими жив Маланюк та його ближчі товариші.

Отже розповім дещо про окремі моменти з тих часів, застерігаючись, що це лише деталі, бо Євген Маланюк — постать непересічна і йому безперечно будуть присвячені спеціяльні праці. Отже, пригадую нашу чи не першу зустріч та розмову, що відбулася в Подєбрадах. Обидва ми були порівнюючи молоді і тому я дозволив собі, може занадто смілизо, поставити йому таке питання: пане колего, читаю Ваші вірші, подобаються вони мені, але є в них якась спеціяльна особливість: вони якісь тяжкі, часто треба добре вчитуватись, щоб зрозуміти зміст, а коли читаєш, то мається таке враження, ніби каміння перевертаєш? І досі пам'ятаю цей вираз про „каміння", бо він був з мого боку досить „зухвалий", як на перше знайомство і я боявся, що поет образиться. На щастя, так не сталось. Маланюк не тільки не образився, але з ожирленням відповів: єце ж якраз те, чого ми, молода ґенерація, хочемо! Досить нам „соловейків", що безжурно й легко тьохкають у вишневих садочках про кохання та поцілунки; доба є „вовчиця" і сучасна українська поезія мусить бути глибока і важка — змістом і формою, ось як ви сказали: мов каміння перевертаєш. В дальшому я побачив, що це не були лише слова: Маланюк став до певної міри, лідером нового напрямку — „імператором залізних строф" в українській поезії, принаймні і головним чином серед молодих поетів-націоналістів, передусім із середовища Подєбради — Прага. До цього середовища належали такі, переважно початкуючі поети, як Леонід Мосендз, Олена Шевченівка (пізніше замужна Теліга), Олекса Стефанович, Оксана Лятуринська, Наталя Лівицька (донька Президента УНР Андрія Лівицького), Галина Лященко.Микола Чирський, а також прозаїк Улас Самчук. Конкретно із цим новим напрямком у поезії я зіткнувся в родині поета О. Олеся, з яким тісно приятелював у Празькій добі нашої еміграції, в роках 1928 і до його смерти в році 1944. Як відомо, в Олесів був син Олег, що теж був поетом (і ученим археологом) і писав під псевдонімом Ольжич. Отже Ольжич був, власне, одним із послідовників Євгена Маланюка. Маланюк же, не зважаючи на приятельство з Ольжичем, критикував голосно „соловейкову легкість" поезії Олеся і пророкував смерть такій поезії, а про самого Олеся десь зухвало висловився „небіжчик Олесь". Пам'ятаю, що Олександер Іванович Олесь, хоч був далекий від усякого славолюбства, в даному разі був зачеплений таким вироком з боку молодого початківця і сказав собі: ну, ще побачимо! Пізніше, жартував над своїм Олегом, називаючи його „Маланюковим сином". А громадянство, що дуже любило Олеся, було на Маланюка обурене. Все ж Олег був на стороні нових течій в поезії та політиці і видав свою збірку віршів під назвою — „Рінь". Рінь, це теж камінь, тільки дрібний. Ольжич виявився справжнім поетом, але його поезії теж були переважно „кам'янисті" і далеко відбігали від батькових віршів. Вуло часом весело, спостерігаючи у їхній гостинній хаті „двобій" батька із сином — поетів „двох генерацій". Аж до трагедії в 1944 році, коли Ольжича, людину залізного здоров'я, убито під час допитів у німецьких катівнях. Ольжич помер як національний герой!

Як відомо, Маланюк був старшиною Української Армії і його поезії в значній мірі відбивають військовий дух доби визвольної боротьби, а далі войовничі настрої української молоді на еміграції. Треба признати, що поезії Маланюка користувались значним успіхом і популярністю, але на Великій Україні, окупованій большевиками, вони були гостро заборонені і, зовсім серед суспільства невідомі. Тому, в роках 1942 - 43, коли Україну почали займати німці, я висилав низку збірок Маланюка до редакцій українських часописів, що зароджувались при німцях майже по всіх повітових містах України. (Розсилка віршів Маланюка та інших поезій і матеріялів на Україну — це була окрема акція, але про те іншим разом). Тут лише згадую про це у зв'язку із смертю Поета.

В дальшому, довгими роками, ми з Маланюком майже не зустрічались, а тільки довідувався з преси про чергові збірки поета. Аж в останньому часі, можна сказати, на самому кінці життя Євгена Маланюка, я пізнав його творчість в іншій сфері, а саме — в сфері літературної критики та політичної публіцистики. Річ в тім, що саме в останніх роках 1964- -66 вийшли в місті Торонто, у видавництві „Гомін України", дві його книжки прозою, під назвою „Книга спостережень". І мушу признати, що це була для мене несподівана знахідка великого значення і цінности. Обидві книжки мають по 500 сторінок й охоплюють надзвичайно широкий матеріял. Це статті з літературної критики та політичної публіцистики, що їх написав Маланюк протягом 40-ка літ, уміщаючи їх принагідно в різних журналах та часописах. Ці окремі статті я зустрічав зрідка в наших виданнях, але вони не зосереджували на собі спеціяльної уваги, хоч, правда, завжди читались з певним інтересом. Аж поява усього цього матеріялу у книжковім виданні відкрила нам майже незнаний образ Маланюка — не як поета, а як літературного критика, політика і національного філософа - мислителя. Тут виступає перед нами Євген Маланюк із своїм величезним досвідом: як вояк на степах України, як учасник слави й трагедії Української Армії, як студент Високої Школи (Подєбради), де зійшовся, можна сказати, цвіт української інтеліґенції та української інтеліґенції та — повна можливість вільних студій та вільної творчости в умовах европейської та заокеанської свободи (Чехословаччина, Німеччина, Америка). Цю свободу Маланюк, можна сказати, використав максимально і у своїх двох книгах „Спостережень" він виступає перед читачем як знавець української літератури та історії, як знавець літератури та історії польської та російської і як людина, ознайомлена також із західнім письменством. Але все це вивершується повсякчасними міркуваннями на теми української літератури, глибокою аналізою окремих явищ українського письменства, а понад усім глибоким роздумом над минулим, сучасним і майбутнім українського народу та його долею в історичній перспективі. А до цього треба додати виключно блискучий виклад: прекрасну філіґранну мову та стиль. Друковані у двох книжках „Спостережень" все - це речі високого й глибокого рівня, з якими з найбільшою користю та приємністю мав би познайомитись кожний інтеліґентний українець. Оскільки мене інформовано, в Торонто друкується ще третя книжка „Спостережень", що треба дуже вітати. Але безсумнівно великим актом перебачливости,Покійного було, що він встиг перед смертю зібрати публіцистичний доробок свого життя, упорядкував його та залишив своєму суспільству. Я не торкаюсь поезій покійного Поета, це велика спадщина велика тема, якою безперечно займуться покликані авторитети...

Нове видання „Слова о полку"

Слово о полку Ігоревім та його поетичні переклади і і переспіви. Київ „Наукова думка", 1967. 523 стор. і карта родоводу князів, які згадуються у „Слові".

Вступна стаття „У віках безсмертне" Леоніда Махновця, він теж і підготовив це видання. На зміст книги складаються: 1. Фотокопійне видання „Слова" з 1800 р. 2. Текст „Слова". Ритмічний переклад. 3. Поетичні переклади та переспіви „Слова" в українській літературі в УССР. Упорядник видання Леонід Махновець, нар. 31 травня 1919 р., в с. Озера, тепер Київської області, літературознавець. Працює в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка Академії Наук УССР. Автор досліджень про „Слово о полку Ігоревім", про давню українську літературу, про творчість Т. Шевченка, Ів. Франка тощо.

„Слово о полку Ігоревім" в українських мистецьких перекладах і переспівах XIX -XX ст. було підготоване вперше С. Масловим (Маслов Сергій нар. 1880 р. в м. Ічня, тепер Чернігівської області — помер 1957 р., літературознавець, член Академії Наук УССР з 1939 р., і видано 1953 р. В тодішньому виданні було зібрано найкращі поетичні переклади й переспіви „Слова". В книзі Л. Махновця кількість тих перекладів і переспівів збільшена, дещо друкується вперше.

Зміст і історія „Слова" відома і не будемо тут повторювати. Описуємо тільки зміст цієї книги. На початку вміщено фотокопію „Слова" з 1800 р., текст якого був підготований до друку відомим колекціонером старовини О. І. Мусіним-Пушкіним (росіянин) разом з ученим архівістом О. Ф. Малиновським й істориком М. М. Бантиш-Каменським в Москві. Крім оригінального тексту і паралельного перекладу на російську мову, тут опубліковано коментар і примітки. В ..українській літературі дослідники знаходять найкращий відгомін „Слова" в останніх частинах „Енеїди" І. Котляревського. Перший український переклад зробив 1833 р. Маркіян Шашкевич. Щоправда до нас дійшов тільки уривок перекладу „Плачу Ярославни", здійснений ритмічною прозою, який опубліковано вперше 1904 р. Прозовий переклад твору залишив Іван Вагилевич, що його опубліковано вперше 1884 р. Окремі образи „Слова" зустрічаємо в романтичних поезіях Шашкевича, а Вагилевич в „Русалці Дністровій" широко використав матеріял „Слова" для характеристики історичного минулого України. Образи „Слова" зустрічаються в творах Антона Могильницького, Миколи Устияновича, Амвросія Метлинського, Миколи Костомарова, Пантелеймона Куліша. 1854 р. на українську мову переклав „Слово" О. Афанасьєв-Чужбинський. Переклад був схвалений вченими, але не був друкований (тяжко було в тому часі дістати дозвіл на українське друковане слово) — і чи цей переклад ще десь зберігся в архівах — невідомо.

1857 р. надрукував поетичний переспів „Слова" — „Песнь о полку Игореве" Михайло Максимович. „Слово" вперше зазвучало для широкого загалу українською мовою. Максимович один з перших підкреслив зв'язок „Слова" з українськими народними думами.

1860 р. зробив повний переспів „Слова" Степан Руданський. Його переклад виконаний вживаною перекладачем „співомовкою", опубліковано в „Зорі" 1896 р.

Значне місце посідає „Слово" в творчості Т. Шевченка, який багато працював над „Словом", на жаль, свої мрії переспівати „Слово" на українську мову вже не встиг здійснити. В його рукописах збереглося кілька чорнових варіянтів перекладу „Плачу Ярославни" і „Битва на Каялі". Переклад „Плач Ярославни" Т. Шевченка можна уважати творчим переспівом. В 1866-67 над поетичним перекладом працював Ю. Федькович, виконавши його своєрідним гексаметром і в переклад увів численні слова „з багатого гуцульського язика". 1902 р. І. Франко опублікував цей переклад у „Писаннях Осипа-Юрія Федьковича" т. І. Львів.

Іван Франко протягом всього свого творчого життя працював над „Словом", присвятив йому ряд важливих і цікавих наукових розвідок, розробляв його образи та ідеї у власних поезіях. Найраніший з них переклад „Слово о полку Ігоревім" — датований 1873 р., коли Іван Франко був ще гімназистом. Відомий був також прозовий переклад „Слова" на українську мову О. Огоновського, який був виданий разом із староруським текстом і коментарями 1876 р., О. Партицького і А. Петрушевича. Остання велика наукова праця про „Слово" Франка — досі недрукована — написана 1914 р. В ній зроблено історичний аналіз „Слова" в порівнянні з літописними матеріялами. В. Кендзерський, який жив в Вороніжі, зробив переклад „Слова" у ритмізованій прозі і видав його 1875 р. в Кременчуці. Є відомості, що О. Навроцький — (кирило-методіївець) зробив поетичний переклад „Слова", але нічого ближчого про цей переклад не відомо.

Борис Грінченко для ознайомлення широкого загалу з „Словом" написав оповідання „Князь Ігор" (1885), де на основі „Слова", що його широко цитує в перекладі, та на матеріялах літописів популярно розповідає про невдалий похід Ігоря й історію княжої доби.

Деякі українські письменники перекладали „Слово" польською і німецькою мовами. Петро Ніщинський переклав „Слово" грецькою мовою. Панас Мирний який уважав, що „Слово" було первісником наших дум, зробив 1883 р. переспів-переклад твору „Думу про військо Ігореве" — надрукований 1893 р. в журналі „Зоря".

У 1894 р. переклад-переспів чотиростопним римованим хореєм здійснив поет Микола Чернявський, дитинство якого проходило там, де колись відбувався бій Ігоря з Половцями. 1907 р. опубліковано переклад - переспів „Слова" Василя Щурата, який був захоплено зустрінутий критикою. До кінця XIX і початку XX ст. належать ще деякі переспіви „Слова". В 1901 р. переспів „Плач Ярославни" поета-учителя М. Вербицького (М. Білокопит). Повний переклад „Слова" зробив учитель з Катеринослава К. Зінківський, з нього було опубліковано тільки „Плач Ярославни", а знайдено цілий твір в архіві І. Франка і тут публікується вперше. Два досі недруковані переспіви „Слова" залишив поет Іван Стешко. Роблено спроби прозових перекладів „Слова" з дуже довільним підходом (— І. Мандичевський). В 1915 р. у Відні Богдан Лепкий видав „Слово", окремі частини які належали різним перекладачам (Т. Шевченкові, М. Максимовичові, С. Руданському, В. Щуратові й ін.). Для орнаментації своєї повісті „Шеломи в сонці" образи „Слова" використала письменниця Катря Гриневичева.

В УССР Павло Тичина творчо використав „Слово": два сонети „Князь Ігор" і „Сон Святослава" написав Микола Зеров (1924). Шість неопублікованих сонетів, в яких також переспівується теми і образи окремих частин „Слова" залишив поет Яків Жарко. Переклад „Слову Максим Рильський. В ва" зробив Дмитро Згаул. Він брав також участь у написанні кіносценарію за сюжетом „Слова". В 1926-27 рр. було навіть розпочато роботу над фільмом.

Відгомони „Слова" помітно в Миколи Бажана, Степана Крижанівського, зрідка у Володимира Сосюри. Але найбільше уваги приділив „Сло- 1939 р. його переклад був опублікований цілістю, 1952 р. вийшов у переробленому виді. М. Рильський, наділений винятково тонким мистецьким чуттям, дуже уважно ставився до оригіналу і відтворив його всі мистецькі особливості з великою точністю і водночас високомистецьки, з мудрою простотою. 1938 р. надруковано мистецький переклад „Слова" Володимира Свідзінського, який не уступає своїм мистецьким висловом і перекладові М. Рильського. В тому часі з'явився переспів „Слова" Наталі Забіли, написаний легким віршем (для молоді). В 20-30-их рр. появилися прозові переклади М. К. Грудинського, Я. Ковалева, Т. Бордуляка. У збірці О. Олеся „Княжі часи" (Львів, 1930) знаходимо поезії надихані „Словом". В 1938 р. надруковано поетичний переклад Л. М. Новиченка. Переспіви „Плачу Ярославни" зробили О. Корж, І. Лук'яненко, Андрій Малишко, Леонід Первомайський, Платон Воронько, Роман Чумак, В. Ф. Соболевський. В 1954 р. опубліковано перший варіянт переспіву „Слова" лікаря Олексія Коваленка, який 1914 р. переборюючи цензуру, на власний кошт видав переспів Панаса Мирного. Сліди „Слова" відчутні у творчості багатьох українських поетів молодшого й наймолодшого покоління.

У виданні не взято взагалі до уваги деяких західноукраїнських й еміграційних перекладів і переспівів „Слова", як наприклад Богдана Лепкого, Святослава Гординського, Петра Коструби й ін.

Дарія Сіяк

Мгр Володимир Бедрій

КРАСА ГУЦУЛЬСЬКОЇ ПРИРОДИ В ТВОРАХ МИХАЙЛА ЛОМАЦЬКОГО

Писати про Гуцульщину і не пом'янути сповнену краси гуцульську природу, означало б стільки, що створити фразок людини і не вдунути в нього всеоживляючої душі. Це важливе з двох причин: по-перше, людина є частинно витвором довкілля, окружаючої її природи.

Гуцули — це діти Гуцульщини, гуцульської природи. Вона формує характер людини, а діючи впродовж ґенерацій, витворює означений тип антропологічний. Зі зміною довкільної природи змінюються питоменності темпераменту, характерологічні риси вдачі і фізичний вид народу. Вже за основними полосами підсоння України можна згрубша розрізнити типічні відмінності психічного і фізичного порядку поміж верховинцями, підгірянами, подолянами, поліщуками, степовиками, надморянами тощо. Щоб якслід вивчити гуцульську психіку, щобільше — цілу гуцульську техніку життя, культурноцивілізаційну творчість — слід зглибити гуцульську природу, як один з духовотворчих елементів.

По-друге, промовчати гуцульську природу, означає також позбавити себе найшляхетніших, найсильніших емоцій естетичних, які збуджує гармонійне сполучення первнів краси в одну неповторну і своєрідну цілість.

Прославлення краси Гуцульщини не є наслідком нашої ідеалізації а, як частина нашої батьківщини, тільки об'єктивно обґрунтоване. Доказом цього є оспівування її краси чужинцями в прозових і поетичних творах (Вінценц, Корженьовскі, Ленартович й інші). Тим то і зрозуміло, що описи верховинської природи займають панівне місце в творах М. Ломацького, звичайно вплетені в хід людських подій або у фабулу оповідання. З мистецького боку вони належать до маркантностей творчости М. Ломацького, бо в них знайшла його любов до Гуцульщини свій найсильніший і найпоетичніший вислів.

Звичайно, явища природи мусять займати чільне місце в житті мисливців, скотарів, рільників, матеріяльна доля яких сильно сплетена з перебігом природних явищ. Це взаємовідношення природи і людини найсильніше віддзеркалилося в найчутливішому інструменті гуцульської душі — в усній словесності, в численних переказах, які так обильно розсіяв Ломацький у своїх творах, поміщуючи їх звичайно в повістуваннях старших, бувалих гуцулів, у гуцульській обрядовій поезії з численними хліборобськими і мисливськими мотивами. Побіч таких практичних мотивів хліборобсько-тваринного хазяйства, знаходимо тут зразки творчости, що виключно служать звеличанню сил природи, або висказують захоплення і подив для її краси і сили.

До першої категорії належать деякі обрядово-родинні пісні, напр. весільні, що мають заворожити добру долю будучої родини, достаток матеріяльних дібр і т. д. Деякі колядки, з них навіть дуже стародавні, містять мотиви обох типів. Багатство явищ природи, велика їх протилежність і драматичне насилення їх перебігу нпр. тучі, заметіль, пробудження весни, мова вод струмків, Черемошу, водопадів і т.д., первісна буйність, сильно вражаючі зорові і слухові змисли, могуче побудили гуцульську уяву та розвинули естетичний змисл.

Тут вистачить покликатися на дослідження Івана Франка, зібрані з довшої ентографічної екскурсії на Бойківщину і пороблені тут паралелі між бойками і гуцулами.

На погляд Франка, бойки відзначаються великою практичністю, винахідливістю й пристосувальницькою здібністю в щоденному житті побіч занепаду естетичного змислу і нахилу до всяких прикрас, причепурень у протилежності до гуцулів, котрі проявляють мистецьку уяву та більший гін і насолоду у стосованому мистецтві (різниці у хатній обстанові, барвистості вишивок, прикрас і крою одягу, зачіски, сорочок і т.д.). Ці культурноцивілізаційні відмінності між бойками і гуцулами слід віднести частинно до різниці еволюційного впливу відмінної природи, котра по своєму характері розвинула у двох сусідніх вітках українського народу різні психічні сили: тут фантазію й естетику, там практичність і технічну спосібність.

Буйність і первісність феноменів природи не тільки полонює і поривае, але також наділена інтеліґенцією, здібністю чуття і комбінації. Основна творча сила розсіяна в цілій природі, навіть у тій, котру ми називаємо в поточній мові мертвою. Тут не тільки ожилені предмети, дерева, квітки (нпр. рокита) думають і говорять, але також гори (напр. Говерля веде діялог з Піп-Іваном), чи ріки промовляють і свідомо діють („Заворожений Світ"). Ця сила проявляється також у царстві духів, що ними сповнений цілий видимий і невидимий світ. Зверхнім паном гір є Дух Карпат, могутній володар, якому Бог дав володіння над Верховиною. Йому підлягають менші духи, котрі сповняють різні завдання, як мавки, домовики, лісні, русалки, арідник, чугайстер, щезник. Бог створивши світ, не лишив його осторонь. Його всюдиприявна сила умісцевлена є у всякому творі і всякій дії.

Природа не тільки живе, але є також учителькою, скульптором людської душі. Нерідко наводить Ломацький гарні і переконливі зразки виховного, уморальнюючого впливу гуцульської природи на вдачу і характер людини. Природа безнастанно веде боротьбу, проявляючи терпеливість, неуступливість, безперебійність, при цьому є щира, відверта і не обманює. Сама гуцульська природа стихійна, неуярмлена, кипуча, ставить до гуцулів найбільші вимоги, загрожує найбільшими небезпеками, але рівночасно формує активну людину, неуступливу у змаганні до мети, хоробру супроти небезпек. Вона безнастанно ставить гуцулам прекрасні паралелі до наслідування, як перемагати стихію витривалістю, як ломити перешкоди і змагатися з ними безупину, як малоцінити власну вигоду, власне існування.

Природа виплекала хоробрих і твердих людей, одчайдухів, що добровільно наражують життя на небезпеку, пригоду переносять над мирне життя і релятивну хатню вигоду, часто віддаються опришківству, як свого роду лицарському ремеслу. Ця природа зробила гуцулів рівночасно темпераментними і пристрасними, буйними як вона сама, що в цій буйності часом переступають межі суспільного ладу. Заподіяну кривду гуцули звичні віддавати з нав'язкою, не відкликаючися до суспільних установ, які мали б берегти правопорядку. Це й зрозуміле, бо ці установи знаходяться в руках чужинців і не тут шукати гуцулам здійснення принципу справедливости.

Гуцул — це не терпеливий, флегматичний поліщук, який реаґує помалу. Кипуча, рухлива природа гуцульська навчила гуцула живо відчувати, скоро реаґувати, скоро рішатися і діяти. В такий спосіб витворилася звичаєм санкціонована своєрідна інституція „гуцульської помсти". — самопоміч, що мала бути відплатою за безправство і йому запобігати, але нерідко сама вироджувалася в безправство, переступивши межі поміркованости.

За гуцульським поглядом, природа вивінована таємними, чародійними силами, незбагненими для людського ума і змислів, які можуть мати корисний або руйнуючий вплив на долю, здоров'я і поводження, можуть впливати на її духовий стан, переносити в інший світ, а навіть змінятн моральні вартості її характеру. Ця віра частинно сперта на справді існуючій силі природи, напр. лічничі властивості рослинного світу (звідси також поширене між гуцулами лічниче зільництво), частинно переступає межі дійсности і входить у світ чарів, ворожб, замовлювань при помочі яких людина відганяє хвороби, їх лікує, викликає в душі бажані почування (напр. любов або осоружність), або спричиняє надзмислові сили, як здібність бачити будуче.

Такою надзмислово уздібненою людиною був Дарадуха, до якого люди часто зверталися за порадою в тяжких ситуаціях.

В уяві гуцулів природа не тільки розпоряджає нормальними, тобто для людського розуму доступними силами, але також вивінована є надземними здібностями, яких людині недостає.

Тайна краси гуцульської природи проявляється головно у красвидній різноманітності і багатстві гірської структури, своєрідним геофізичним розчленуванні з обильністю барв, звуків і пахощів, які між собою дивно гармонізують, ані занадто між собою контрастуючи, ані теж не викликаючи одноманітністю нудьги. Є краса, яку подивляємо — і ця більше діляє на наш ум; є знову така, яку милуємо — і ця западає нам глибоко в серце. До цього останнього роду належить краса Гуцульщини.

Не слід шукати в нарисах Ломацького з Гуцульщини ботанічно-зоологічних описів, докладної відбитки дійсности, як у природописнім підручнику. Завданням літературного твору не є сліпе наслідування, копіювання природи, тільки підкреслення і видвигнення типічности явищ й ідей. Ломацький відмітив найбільше типічне і характеристичне з Гуцульщини так відносно довкільної природи, як і душі верховинців. Наскільки це йому пощастило, найкраще осудять самі верховинці, серед яких ці твори не тільки поширені і втішаються почитністю, але які також активно і великодушно причинилися до появи цих нарисів.

Усю красу Гуцульщини в усіх її видах описав Ломацький як її очевидець, бистрий і чутливий спостерігач.

Алла КОССОВСЬКА

ІЗ ЦИКЛУ: ОСІННІ ЕТЮДИ

ОСІНЬ

Сперечалася з вітром зухвало...
Потім якось раптово стихала
Обпалила жагучим цілунком,
Обпоїла підступним трунком,
Закрутилася в танку шаленім
В зливі листя багряно-зеленій.
Розкидала червінці на сходах,
Як циганка чарівної вроди
Кольорові трусила спідниці,
Наче крила вогненної птиці.
І ставала такою ласкавою
Наче літо назад повертала нам.
Дзвінко била у сонячний бубон
Над старезним, жідяним дубом,
Спокушала старого красою,
Опадала на землю росою.
Раз-у-раз в неї міниться настрій:
Нагромадила листя зубчасте,
Прилягла на нього безсило
І у розпачі наче застигла,
І заплакала, вже не зухвала,
Як дитина, що кривди зазнала,
І заснула в незатишній ночі,
Коли хмари пливли, наче клоччя.

Нове видання ОПДЛ „Квітка щастя"

Заходами Об'єднання Працівників Дитячої Літератури і частково фондами д-ра Василя Білецького вийшла в кінці 1967 р. книжка оповідань і казок вже покійної Теклі Білецької під назвою „Квітка щастя". Книжку на 64 стор. великого формату, двокольорову, з великим хистом і фантазією ілюструвала Галина Мазепа. „Квітка щастя" є шостим і заключним випуском книжок ОПДЛ за минулий рік в серії бібліотеки „Нашим Дітям". Одночасно, Правління ОПДЛ прохає батьків вносити передплату у висоті 6 дол. на серію „Нашим Дітям" у 1968 році. У „Квітці Щастя", крім казок, є оповідання з історії України, на релігійну тематику і з життя дітей. У Обіжнику, надсиланому разом із книжкою, Правління ОПДЛ повідомляє, що лише від зібраних передплат і пожертв залежатиме видання підготованих до друку творів Р. Завадовича, Г. Чорнобицької, О. Цегельської та ін. письменників для дітей.

УКРАЇНСЬКА „МАЛА АНТОЛОГІЯ" ВИЙДЕ В АНГЛІЇ

Видавництво „Чайка" в Лондоні, Англія, підготовляє до друку у 1968 р. „Малу Антологію", в якій буде поміщено праці працівників пера всіх жанрів віршованого та прозового слова. Кожному авторові-емігрантові уділяється по п'ять сторінок друку розміру вісімки, матеріял буде розміщено за абетковим порядком прізвищ авторів. Редакційну колегію очолює поет і журналіст О. Де.

З ПРОБЛЕМ МИСТЕЦТВА Й ОРГАНІЗАЦІЇ МИСТЦІВ

Питоменними для кожної еміграції є внутрішні чвари і тому не дивниця, що їх повно і в українській громаді у вільному світі. Існують суперечки, але й існує рух, активність в усіх ділянках громадського життя. Тільки мистців там нема — вони стоять осторонь внутрішньо-українських спорів, але й осторонь цілого громадсько-політичного життя. Існує мовчанка українських мистців у відношенні до всіх громадсько-політичних і культурних проблем, але й мовчанка на внутрішньо-мистецькому форумі, дармащо вони всередині також посварені: це вже, так мовити, мовчазна ворожнеча...

Такими більш-менш заввагами розпочав мистець Петро Андрусів із Філядельфії свою відважну доповідь в домівці Об'єднання мистців українців Америки в Ню Йорку 7 квітня ц. р., висловлюючи в гарній літературній формі на адресу своїх колег — отже й свою власну — гіркі слова критики. Він згадав прикрий прецедент з минулого, коли то існувала в 20-их рр. у Парижі поважна числом і талантами група українських мистців, про яку проте нині майже нічого не відомо, бо вона жила в „ізоляції й пасивності". І тепер новий американсько-український мистецький нарибок, який щороку виходить з різних американських фахових шкіл, „розпливається", всякає у просторий терен. Мрією є зорганізувати світову конвенцію українських мистців. Але, коли трудно скликати таку конвенцію, то треба дискутувати й у вужчих гуртах мистців. „Забагато" — в даному випадку забагато суперечок, чи говорення, таке саме зло, як „нічого". Але й найгірше з усього — самозадоволення. І доповідач закидав ОМУА, що вона власне грішить цим браком автокритицизму. Ню Йорк, як місто й метропольна округа, це найбільший сьогодні у світі центр вільних і творчих українських мистців. А проте це парадокс: у Ню Йорку є аж три „центри" — Головна Управа ОМУА, Нюйоркський Відділ з окремою Управою і незорганізовані мистці. Це явище тому нездорове, бо ж Ню Йорк міг би стати центром для всіх українських мистців, створити Раду українських мистців, належати до УКК, взяти активну участь в Першому Світовому Конгресі Вільних Українців, уладжувати щорічні „мальовані вечерниці", видавати журнал і взагалі бути активним в громаді...

Другий доповідач Яків Гніздовський, теж у дбайливій публіцистично-літературній мові, говорив про мистецьке життя в Америці, яке — всупереч прийнятим поглядам — не різниться від такого життя у широкому світі. Мистецтво, його різні історичні школи, створило традицію. Існують добрі і і погані впливи тієї традиції для мистецької творчости. Мистецька дійсність в Америці така, що „існує тут тільки долина і гора, а середини нема; українські мистці опинились вдолині..." Доповідач справедливий і признає, що те саме діється також в інших ділянках культури — музики, опери, театру, з яскравою диспропорцією між числом населення і величиною території та числом, наприклад, оперних і драматичних театрів. Є теж диспропорція між мистцем і публікою, між продуцентом і консументом. Мистецька

Л. Кузьма: „Гетьманівна" (енкавстика)
(З постійної ґалерії ОМУА в Ню Йорку)

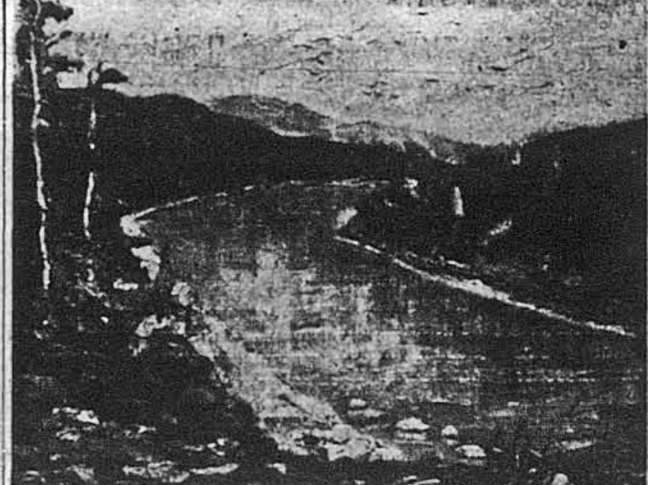
надпродукція є чи не головною причиною створювання нездорової атмосфери, конфліктів між мистцями. Технологія відбилась негативно на попиті за дійсними мистецькими творами, але й створила окрему ділянку мистецтва — декоративне, комерційне мистецтво, яке дає можливість екзистенції багатьом мистцям. Мистець неначе визволився не тільки з-під впливу споживача, який не дуже розуміється на мистецтві, але й „визволився" від самого споживача, покупця. Виринула проблема і для музеїв: вони мають стати тільки архівальними збирачами-схоронищами творів, чи пропагаторами нових ідей? По цій лінії почав іти вже навіть Метрополітальний Музей у Ню Йорку...

Стільки цікавих думок породило й цікаві завваги у дискусії. Забирали в ній голос з-посеред приявних мистців і гостей М. Черешньовський, І Кедрин, п. Зубар, А. Малюца, Б. Титла. Деякі дискутанти звертали увагу, що можна мати претенсії до Головної Управи за різні недоліки, а не до Нюйоркського Відділу, бо він є має права втручатись у справи поза його тереном. Знову ж Ню Йорк таки влаштував уже 14 виставок образотворчого мистецтва, здобувся на свою домівку, заснував власну постійну ґалерію. Стверджено, що дійсно не тільки більшість українських мистців не всилі жити з свого мистецтва, бо ж на кругло 50.-000 американських мистців живе з мистецтва яких 150 осіб. Виринуло болюче питання про критику — мовляв, активні мистці не повинні писати рецензій, бо кожний з них оцінює інші твори крізь призму свого розуміння мистецтва і свого мистецького процесу, — але ж немає у нас тепер таких фахових мистецьких рецензентів, як вони були у Львові перед останньою війною (Драган, Голубець, Залозецький). Не можна мати великих жалів до громадянства, бо воно несе тягар утримання прерізних установ й організацій, а на деяких виставках таки буває коло 600 осіб. Не можна теж вимагати від людей великих слів признання, коли фактом є, що деякі виставки дуже нерівні, на невисокому рівені. Пробувано творити окрему групу меценатів мистецтва, але покищо це не вдалося. Це дискусійне питання, чи Головна Управа ОМУА мусить перебувати в Ню Йорку з уваги на більше число тутешніх мистців та чи не треба би перенести її до Філядельфії, Відділ якої виявив велику активність, або й розпорошити членів Головної Управи по різних містах...

Здається, що центральною проблемою того дискусійного вечора таки залишилось питання відношення мистців до громади. П. Андрусів правильно підкреслив у своєму заключному слові, що хоч велика громадська активність мистця може пошкодити його творчості, проте ми живемо в цілком вийняткових обставинах, в яких мистці не можуть засклеплюватись у мистецтві. Само фізичне існування вільного українського мистця — це вже „політикум". І в Україні, в найгірших обставинах, українські інтелектуали, культурні творці, активізують себе політично в обороні культури із шкодою не тільки для своєї творчости, але й своєї волі і життя...

Взагалі — вечір, що ним проводив голова Головної Управи ОМУА Л. Кузьма, був цікавий і корисний. Він доказав необхідність дискусій, щоб із них народились конкретні діла, такі, як зміна теперішньої організаційної схеми ОМУА, чи його активізації в різних ділянках українського громадського життя, або тісніша співпраця між різними клітинами та між різними окремими професійними колеґами. І коли такі дискусії будуть повторятись, то зникне з них досить незрозуміла й нелогічна сердита нотка деяких дискутантів

І. К-н

Б. Василишин: Ріка Делавар (олія)
(З постійної ґалерії ОМУА в Ню Йорку)

Я. Вижницький: Вечір в горах (олія)
(З постійної ґалерії ОМУА в Ню Йорку)

У НАС, В ДОЛИНІ МОГАВК

(Виставка образів Оксани Лукашевич в Ютиці, Н.Й.)

У великій залі Студентської громади Могавк Веллі Комюніті Коледжу, в Ютиці, від 9 до 17 грудня м.р. відбувалася індивідуальна виставка образів молодої малярки Оксани Лукашевич. Її олії великого формату, здебільшого портрети і красвиди, привертали увагу глядача цікавою композицією, кольоритом, вабили теплотою і вдумливістю.

Спочатку кілька слів про неї. Панна Оксана, донька о. Йосифа і пані Наталії Лукашевичів, прибула до ЗДА зовсім малим дівчатком. Уже в ранніх юнацьких роках вона вирізнялася непересічною обдарованістю, яка стелила їй шлях в образотворче мистецтво. В 1964 р. Оксана кінчає Сиракюзький університет (Скул ов Арт) і дістає стипендію на продовження мистецьких студій в Італії. Там, у Фльоренції, в Градуаційній Школі Мистецтва, одержує вона в 1965 р. свій маґістерський диплом з малярства, спеціялізуючись у оліях. Формуючи свою мистецьку індивідуальність, Оксана багато подорожує, оглядаючи мистецькі скарби старої Европи і шедеври модерного мистецтва. Її образи прийнято до постійної колекції Школи Мистецтв у Фльоренції, а в Ґалерії Мазукеллі вона влаштовує свою окрему виставку.

Повернувшися з Европи, молодий мистець впродовж 1966 - 67 рр. вчить малярства у середній школі у Вотервіл, а також провадить клясу малярства для дорослих у Кіркленд Арт Сентер, у Клінтоні.

Це вже шоста індивідуальна виставка Оксани Лукашевич. Крім згаданої вже Фльорентинської Ґалереї Мазукеллі, вона виставляла в університетах в Торонто, в Сиракюзах, в Марія Реґіна коледжі (Сиракюзи), в Ютика коледжі, а також брала участь у численних групових виставках.

Двадцять дев'ять олійних образів, що їх тепер виставила Оксана Лукашевич, це частина її творчого надбання за останні чотири роки, а з того — поважна кількість надихана перебуванням в Італії. Серед них — блакитнаво - прозора „Зима в Альпах" (нагороджена на мистецькій виставці в Сиракюзах), напоєні сонцем і спокоєм „Верхів'я Тосканії", „Італійська сієста", кольоритне „Передмістя Фльоренції".

З американських красвидів милують зір і насичене теплими барвами „Індіянське літо", „Дорога крізь осінь", „Природа в супокої", і динамічний „Гірський потік", оповиті містикою „Три дерева", „Зима в Онайді" та багато інших.

Фігуральні образи і пор-

Оксана Лукашевич

трети трактовано у свобідній манері, з легкою тенденцією до експресії. І тому вони не становлять надто різкої межі з іншими образами, позначеними імпресіонізмом.

Ще в Европі О. Лукашевич зацікавилася дереворитами. Її зацікавлення згодом перейшло в захоплення і тепер вона задумує навіть спеціялізуватися в дереворитах. Дещо з свого доробку вона виставляла вже в Ютика коледжі навесні цього року. Ми цікавимося мистецьким кредо Оксани. Вона досить виразне і цілеспрямоване.

„В різних рисунках, оліях, дереворитах, — каже вона, — моя ціль є передати свободу руху, що знаходить вираз у гармонії і кольорі, у потоці ліній. Щоб бути виразною, я відчуваю, що всі елементи моєї творчости мають синхронізуватися в одну цілість. Часом буває важко пояснити словами зміст молюнку, бо артист бере полотно, щоб висловити своє почуття, ідею, переживання і передає все це не словами, а плавкими чи динамічними об'єктами, конкретними чи абстрактними. Зокрема, щодо дереворитів. Вони послуговуються двома кольорами для вислову мистецького задуму — чорним і білим. Цей діяметральний контраст дає надзвичайно простий і інтенсивний засіб окреслення сильних форм людських конфліктів і напруги. В дереворіті — сира і підставова якість дерева дає природнє тло для витворення сильних і виразних форм..."

Було б несправедливо не згадати тут про п-ну Оксану, як про декораторку на українських національних святах та імпрезах. Українська громада в Ютиці завдячує їй не однією гарно оформленою декорацією чи портретом.

Молода малярка повна творчих плянів і задумів. Вона хоче продовжувати свої мистецькі студії в Каліфорнії, у славетному університеті Берклі, а тимчасом підготовляє ще одну свою виставку в Сиракюзах, але в іншому аспекті.

Валентина Юрченко

Гнат О. ДІБРОВА

***

Степи, рівнини, обрії просторі
Орлині родять розмахи уяви,
І думи родять, глибні гострозорі,
І пориви і блискотіння слави.

І край степів усім уже відомий,
Де подихи підносяться духові,
Де волі дух, позначений на всьому,
Гуркоче рух нескореної крови.

І степ явив під голубим намєтом
Сковороду, Шевченка і Тичину...
Мислителі, мужі, співці, поети
Уславлювали здавна Україну.

1968

До 70-річчя майстра перекладу Бориса Тена

Видатному перекладачеві Борисові Тенові - Миколі Хомичевському, минуло 9 грудня 1967 р. 70 років з дня народження. Якщо брати його дійсно великий вклад в ділянці перекладу, то совєтська преса пройшла повз ту річницю майже з замкненими устами. Докладніше писала з тієї нагоди українськомовна газета у Варшаві, „Наше Слово" з 31 грудня м. р., з якої подаємо наступний уривок: „Борис Тен народився в селі Дермань на Волині 9. XII. 1897 р. Батько його був учителем. Майбутній перекладач закінчив музично - педагогічну освіту в Москві. Згодом він викладав латинську мову в Житомирському інституті іноземних мов. Письменник брав участь у війні з гітлерівцями.

У літературному доробку Б. Тена є поезії, а головне переклади з іноземних літератур.

З грецької мови він переклав „Оддісею" Гомера, трагедію „Прометей закутий" Есхіла, твори Арістофана („Хмари", „Жаби", „Лізістрата"), „Антигону" й „Едіпа царя" Софокла та „Медею" й „Седею" Евріпіда.

Про переклади Тена з грецької літератури доцент Кобів писав:

„Його переклади максимально наближаються до точного відтворення змісту оригіналу, але разим зтим шанобливо зберігають версифікацію та стильові особливості, а також національний колорит старогрецької мови і, накінець, вони високопоетичні" („Український календар", 1968 р., ст. 310), Варшава, видання УСКТ.

З англійської мови Тен присвоїв українській літературі „Антонія і Клеопатру" та „Річарда III" Шекспіра, а з німецької „Розбійників" та „Вільгельма Теля" Шіллера.

У перекладницькій діяльності Борис Тен не обминув і французької літератури. Він збагатив надбання української культури перекладами пісень французької революції, поезій А. Шеньє та „Торквемадою" В. Гюго. Переклав також лібретто італійської опери Д. Верді „Бал маскарад".

Заслужений перекладач цікавився й польською літературою. Йому належать переклади „Ліллі Венеди" й „Балладини" Ю. Словацького, „Кримських сонетів" та інших поезій Міцкевича...

Перекладницька діяльність Бориса Тена та інших українських перекладачі в має велике значення для культурного доробку українського народу. Вона впливає на піднесення художнього рівня сучасної української літератури, а широкому читачеві дає змогу познайомитися з шедеврами світової літератури. А. С."

Роман Рудницький з тріюмфом виступав у Европі

Концертова поїздка Романа Рудницького в шістьох західньо - европейських державах, з якої він недавно вернувся, була справжнім тріюмфом для 25-річного піяніста - віртуоза, українське походження якого підкреслювали майже всі музичні критики. Вже після першого концерту в Амстердамі в залі „Концертґебав" (до речі, його европейські концерти організувало голляндське концертове бюро „Міжнародна Концертова Адміністрація"), в головній газеті „Альґемен Г а н дельблад" появилася критика (6-го березня 1968 р.) п. н. „Подивугідний піяністичний феномен", а в другій — „Ню Ротердам Курант", п. н. „Знаменитий піяніст в Концертґебав", читаємо, що .....Роман Рудницький це піяніст, який знає, як поставити свої вийнкові технічні засоби цілком на користь музики. Це просто незвичайне, як він володіє над усім..." У Брюсселі, в Бельгії (де його концерт відбувся під патронатом культурного аташе американської амбасади, п. Кеннеді), музичний критик газети „Ле Суар" (11-го березня) писав „.... Це просто блискучий піяніст, приголомшуючий, панівний, незвичайно акуратний і повний темпераменту — одним словом, він подивугідний...." А в „Ля Лібр Бельжік" (11-го березня) читаємо: ..... Ми познайомилися з піяністом найвищого рівня, артистом особливого блиску, глибокої музикальности, незвичайно принадної індивідуальности. Роман Рудницький перейшов усі наші сподівання..." У Швайцарії, де Роман Рудницький виступав у Фрібурзі та Льозанні, музичний критик „Ля Ліберте" (13-го березня) писав, що .... серйозність, певність і музична інтеліґенція Рудницького ставить його в перший ряд піяністів міжнародного рівня...", а у „Фрібурґер Нахріхтен" читаємо, що „.... без сумніву, концерт Романа Рудницького був одним з найкращих, які ми чули впродовж останніх років...."

Також у німецькомовних країх, в Австрії і в Західній Німеччині музичні критики висловлювалися про ті концерти з найвищим признанням. У Відні в „Кур'єр" (19-го березня). читаємо: ..... Роман Рудницький, лавреат численних міжнародних конкурсів, доказав, що він володіє просто фантастичною технікою. Його виконання Моцарта було прозоре, а Бусоні звуково-багате".

Усі відгуки критики в Берліні були не менше суперлятивні. У „Телеґраф" (21-го березня) читаємо „.... Роман Рудницький, технічно блискучий, ставить свою віртуозність повністю на службу найсерйознішого виконання творів..." У „Таґесшпіґель": ..... Його інтерпретації були стилістично без закиду" і т. д. У „Ді Вельт" передовий берлінський музичний критик д-р Вестфаль писав 23-го березня п. н. „Зрілість і універсальність": .....Роман Рудницький має не тільки дуже глибокі музичні і технічні основи, але, як для 25-річного, також подивугідну зрілість і універсальність".

Після повороту до ЗСА, Роман Рудницький відлетів на Захід, для концертів у стейті Ореґон, а звідти на схід, для речиталів у стейті Ню Джерзі, Філядельфії та Балтиморі. Два останні були відкликані з огляду на заворушення в зв'язку з убивством д-ра Кінґа. Черговий виступ Романа Рудницького відбувся в Рокфорд, Ілліной, з симфонічної оркестрою, а на другий день — у Філядельфійському Музеї Мистецтв (вдруге в цьому сезоні). Його слідуючий концерт був, як соліста в 5-му концерті Бетговена, Ес-дур (мажор) з симфонічною оркестрою в Ашвіл, Норт Каролайна. До речі, також в зв'язку з виступами Романа Рудницького в ЗСА та Канаді, у часописних інтерв'ю з ним, у передконцертовій реклямі та в рецензіях з його виступів часто підкреслюють його українське походження.

Між своїми постійними концертовими поїздками і виступами Роман Рудницький находить час, щоб вчити свою клясу 18-ох молодих піяністів у Високій Музичній Школі Університету Індіяна.

(Р. В.)

СПРАВЖНЄ „ЄВШАН-ЗІЛЛЯ"

Письменниця Марія Дейко за працею

„Двомовність українських дітей на еміграції змушує нас пильніше придивитись до методів викладання української мови в нашій Рідній Школі і зробити все від нас залежне, щоб зарадити тяжкій, безвиглядній теперішній ситуації"... Ці слова належать вченій і досвідченому педагогові п-і Марії Дейко, і взято їх із „Слова до вчителів", з її нової читанки „Євшан - зілля" (212 стор., з кольоровою обкладинкою і дуже вдалими ілюстраціями Леоніда Денисенка, мовний редактор Дмитро Чуб, видання Спілки Українських Учителів і Виховників у Англії, секція СУВ).

Спершу про двомовність наших дітей. Це природна річ, адже живемо серед інших народів, і наше молоде покоління є вже частиною тих народів фойрмально, правно і практично. Наше завдання не в поборюванні природної в цих оставинах двомовности, а у вихованні дитини українського роду в сфері української культури, отже й мови, із свідомістю того, що так вихований громадянин буде більше корисний і для країни, в якій живемо, і для України, з якої ми вийшли не для прогулянки, а для боротьби. Для прикладу, згадаймо, що Армія ЗСА потребувала і завжди потребуватиме дво,трьо і т. д. мовних, освічених людей. Та є в Америці й цілком інші голоси, звичайно, лише на шкоду Америці. Френсіс Келлор у книжці „Одноцільна Америка" нарікає, що в ЗСА,мовляв, живе не нація, а „нації, розкинені на континенті", забуваючи, що всі ті „нації" йдуть при потребі битись за свободу, в першу чергу, самої Америки. Професор Нюйоркського університету Генрі Ферчілд у книжці „Американізація" радить: „У веденні американізації треба не тільки досить дати чужинцеві (англійської мови й ін. — ЛП), але й вирвати все те, що вже мав той еміґрант"...

Як жиди, ірляндці, шведи та багато інших етнічних груп у багатонародній Америці, ми були й будемо проти „виривання" того, що має найкращого еміґрант із кожної країни світу, бо плекання кожної культури є однією з найгуманніших справ і, одночасно, є також певним збагачуванням молодої американської культури. Це ж стосується і національних мов, поруч із англійсько-американською мовою. Якщо американський уряд стоїть за збільшенням взаємозрозуміння між народами світу, що завжди проголошується, то він тим самим стоїть і за збереження та навіть розвиток національних мов у ЗСА, поруч із загальнодержавною англійсько - американською мовою ...

Ці й багато, напевно, інших міркувань і заважили на тому, що старша віком жінка, ще в Україні — керівник Катедри методики викладання в Педагогічному інституті чужоземних мов, поселившись по війні в Австралії, взялась до вивчення проблеми двомовности українських дітей за кордоном і до праці над підручниками для українських двомовних дітей у країнах англійської мови. Вже готові до друку „Буквар" і перша читанка „Рідне слово" п-і Марії Дейко, і вже вийшли її зразково написані, із надзвичайно дбайливим і вдумливим підходом складені читанки „Волошки", „Рідний Край", а тепер і „Євшан - зілля". У кожній з них, у всіх текстах товстим шрифтом виділені нові для учнів українські слова, в кінці певних розділів учні з радістю прочитають на сторінці вістку, що „Ми вже вивчили 142 слова!", а ще далі, в читанці для 4-ї кляси „Євшан - зілля", що „Ми вже вивчили 241 слово!", і т.д. Після текстів — слідують домашні завдання, легкі граматичні правила виділені рамочками, в кінці читанки доданий українсько-англійський словник. Марія Дейко не лише педагог, вона педагог - патріот. Тому у „Євшан-зіллі" є цікаві оповідання і поезії про хрещення України, про „Дитинство князівни Ольги", і „Гетьман Богдан Хмельницький", і матеріяли про Тараса Шевченка, і описи з боротьби УПА, описи України; є в кінці навіть три малі п'єски для дітей, адже театральна вистава — це також лекція української мови і для виконавців, і для глядачів, виховання в дусі української культури.

Не можна повністю й беззастережно погодитись з висловом автора кількох вартісних підручників вивчення української мови (для дітей, які розмовляють лише англійською мовою) д-ра Яра Славутича: „... Читанки Волиняка, які б добрі вони не були, а також підручники Шкільної Ради УККА не надаються для наших англомовних, або переважно англомовних, школярів"... (журнал „Життя і Школа" з жовтня 1961 р.). Вважаємо, що тут передано куті меду. Однак, вважаємо також, що як підручники науковця і поета Яра Славутича для англомовних дітей українського роду, так і підручники п-і Марії Дейко для українських двомовних дітей в англомовних країнах — це нове слово в нашій педагогічній літературі. Четверта читанка п-і Марії Дейко „Євшан-зілля" — це одна з найбільш реальних відповідей на запитання характеру „Що робити?", щоб діти знали і любили українську мову, живучи в Англії, Австралії, Канаді, Америці. Її читанка не лише допоможе і заохотить дитину вивчати мову великого українського народу, але навчить дітей ще й любити той народ, дарма, що він за морями, за горами, а це — найважливіше у вихованні наших дітей і молоді в дусі двох культур, себто в дусі ще більше повноцінних громадян своїх країн.

Окрема людина не плянує на 100 років наперед. Але людська спільнота не лише може, а й мусить плянувати на століття. З цього погляду рецензований підручник є не тільки подією в нашій педагогіці, а й у нашій політиці.

Леонід Полтава

КНИЖКИ Й АВТОРИ

Нова праця про Мих. Грушевського

У зв'язку з 100-літтям з дня народження корифея української історичної науки Мих. Грушевського появилася накладом Українського Історичного Товариства джерельна праця д-ра Любомира Винара п. н. Молодість Михайла Грушевськ о г о, 1866-1894 (Мюнхен, 1967, вел. вісімка, 36 ст.). Праця складається з чотирьох частин: джерела до біографії, дитинство і юнацькі вік М. Грушевського (1866 - 1934), ріод: університетські роки М. Грушевського, Ранні праці М. Грушевського і київська історична школа В. Антоновича. В додатку поміщено бібліографію праць про Мих. Грушевського.

В передмові читаємо, що автор запланував монографію про життя і творчість Грушевського (1863-1934), яка охоплюватиме усі етапи його творчости і суспільно-громадську, політичну та наукову діяльність.

Треба підкреслити, що праця автора є першим ширшим опрацюванням молодости Грушевського, яка до того часу не була предметом окремого досліду, за винятком двох коротких статтей В. Міяковського — „До біографії М. Грушевського", поміщених в „Краківських Вістях" (1944). В інших працях, присвячених Грушевському, його ранній період життя згадується лише побіжно.

В першому розділі автор подає короткий огляд джерел до біографії Грушевського, вичислюючи архівні матеріяли і видруковані праці, як також коротко розглядає плян своєї монографії. В розділі присвяченому дитинству і юнацькому вікові Грушевського Л. Винар аналізує все те, що мало вплив на формування світогляду молодого Грушевського. Дуже важливе, що автор рівночасно аналізує ранні оповідання Грушевського, які саме і є одним із важливих джерел пізнання його світогляду в тому періоді. Насвітлюючи університетський період Грушевського автор рівночасно досліджує ролю Києва в другій половині XIX стол., який став центром українського культурницького і національного руху, не зважаючи на переслідування царського уряду. Д-р Винар зосереджує свою увагу на його участі в житті Київської Громади, зв'язкам з В. Антоновичем і праці серед української молоді. Автор також насвітлює тодішню ситуацію в Київському Університеті й аналізує наукові досягнення Грушевського, як студента університету. Свої історичнобіографічні досліди доводить автор до 1894 року, в якому В. Антонович перекомендував Грушевського на катедру східньо - европейської історії у Львівському Університеті.

В останньому розділі автор аналізує вплив В. Антоновича і його історіографічної школи на ранню історичну творчість Грушевського. Зокрема він зупиняється на світоглядових заложеннях київських українських народників, які в осередку історичного процесу ставили народ, як його основну рушійну силу.

В бібліографічному додатку подано біля 200 праць М. Грушевського. До великих позитивів праці д-ра Л. Винара належить науково-критичний підхід автора до теми, джерельна багата база монографічного дослідження і вкінці добра мова розвідки.

Треба побажати, щоб автор в короткому часі видав заплановану монографію про М. Грушевського, яка буде гармонійним відзначенням його 100-ліття, і цінним вкладом в українську історичну науку.

Л. Биковський

Документація української економічної літератури

В зв'язку з відзначуванням великих роковин 50-річчя Національної Революції в Україні у XX-му ст. (1917-1967) починають з'являтися відповідні, різного роду, ювілейні публікації.

Серед них слід відзначити цінне видання розвідки проф. д-ра Богдана Винара „Матеріяли до історії економічних дослідів на еміграції (1919 - 1964)", вид. Українського Історичного Товариства, в серії „монографії" ч. 1, Мюнхен, Ню Йорк, 1965, вел. вісімка, 119 ст.

Автор монографії, бібліограф та економіст, член УВАН і НТШ, має за собою вже чимало вартостевих науково-академічних праць в цих ділянках, в українській і англійських мовах. На цей раз д-р Б. Винар збагатив українське наукове письменство фактичною еміграційною „енциклопедією економії н и х наук". Він дбайливо, не входячи в подробиці, опрацював документальний підсумок дорібку еміграційних дослідників економіки України за останнє півстоліття по майже всіх країнах поступового розселення української еміграції: Ав с т р і ї, Швайцарії, Франції, Великобританії, Чехословаччині, Німеччині, Західн. Німеччині (скитальщина) та ЗДА.

Праця д-ра Б. Винара є першою спробою подати такий огляд і не претендує на повноту, тому автор буде вдячний за критичні зауваги й доповнення. Поява цієї публікації є визначною подією в історії української економічних студій, не тільки на еміграції, та має багатостороннє значення.

Подаючи огляд українських досягнень на еміграції в царині економіки за останнє півстоліття, вона орієнтує кожного, а зокрема дослідників у цій ділянці, допомагає їм докладніше ознайомитися з вже існуючою українською економічною літературою, не повторюватись, а робити дальші, нові поступи у цій важливій для української галузі науково - дослідної праці.

Окрім того має вона й ширше науково - організаційне значення для української науки. Адже вона появилась символічно у століття від започаткування української економічних студій, від часів М. Зібера й С. Подолинського, у 60 - 70-их рр XIX ст. до наших часів — 60-70 рр у XX-ому ст. Особливо це важливо для кадрів молодих дослідників української економіки з-під пера яких „за останні десять років появився ряд поважних монографічних досліджень (в тому числі й чужими мовами), які значно перевищують продукцію довоєнного періоду". Тому, на думку автора, для українських економічних студій є певні перспективи.

Праця д-ра Б. Винара має також важливе значення і в політичному відношенню. Вона вийшла в 50-ліття (1917-1967) наших визвольних змагань у XX-му ст. і підсилює відповідні врочисті ювілейні святкува н н я. Своїм показним підсумком вона піднімає „вгору серця" не тільки українських економістів, але й кожного українця-еміґранта. Проникаючи крізь вже надщерблену „залізну заслону", вона підбадьорює під'яремних безправних мешканців нашої Батьківщини в їх боротьбі з окупантом.

Вийшовши на еміграцію українство змінило збройну боротьбу на науково - культурну, перейшло „від меча до книжки". Праця д-ра Б. Винара, стверджуючи осяги української еміграції в царині економіки, є одночасно свідоцтвом того наскільки успішно виконує своє місію завдання еміграція на одному з відтинків тої боротьби. Бажано, щоб і в інших галузях української науки й культури на еміграції з'явилися подібні праці - підсумки в цей ювілейний речинець. Спільними зусиллями діячів по всіх царинах життя й діяльности еміграції створиться храм української науки й культури та встановиться безперервність цих зусиль, що є неможливим під цей час до здійснення в поневоленій Україні.

Л. Биковський

Книжка про Михайла Осінчука і його творчість

З яких десяти українських мистецьких монографій, що появились за нашого перебування в Америці, хоч і деякі з них і технічно і змістом на поважному рівні (наприклад, М. Радиша, С. Литвиненка), проте таки на першому місці треба поставити видану недавно в Ню Йорку монографію Михайла Осінчука. Заголовок тієї книжки „Михайло Осінчук — Мистець - маляр" — аж надто скромний. Ця монографія переступає межі інформації про одного маляра і його творчість. Вона подає прозорий, чіткий погляд на цілу одну ділянку з історії світового, зокрема українського малярства, і визначує ролю Михайла Осінчука, як одного з найчаркантніших, найбільш фахових і найбільш послідовних обновників і поборників тієї малярської течії. Це популярно званий візантинізм, який охоплює іконознавство, мистецький традиціоналізм і пристосування української мистецької старовини до вимог і завдань нашого часу. У цьому й різниця між навіть найчистішими й найкращими монографіями та цією монографією Михайла Осінчука: тут мова про відродження стародавнього мистецького напрямку, що виявився у суворому, але надзвичайно гармонійному й експресійному стилі, в якому малювались впродовж багатьох століть українські церковні ікони й фрески.

Михайло Осінчук

Михайло Осінчук — найбільш авторитетний мистець не тільки в практичному іконописі, але й історії українського мистецтва й теорії українського мистецького традиціоналізму. Дехто фальшиво утотожнює візантинізм із виключно тільки церковним малярством, виключно тільки із іконами та взагалі „образами святих". Автопортрет мистця, портрети батька й матері мистця, кардинала Сліпого й митрополита Шептицького й чудовий образ „Бабуня пряде" — це наявні докази пристосування іконописного стилю до білої, як релігійна, тематики, 3 цієї книжки ще пістиничмо...

Що таке візантинізм у мистецтві, що таке ікона й іконописання, відкіля вони взялись, як примандрували в Україну, як їх наслідувано в різних народах світу, хто їх виконував, яка роля призабутого вже трохи — на превеликий жаль — Павла Ковжуна у тому відродженні впродовж русі 20-их і 30-их рр. в Галичині, та як урахуті Михайло Осінчук уперше з а ц і к а в и в с я через фрески у к а т е д р і на Вавелю в Кракові іконописом — про все це можна дізнатися з монографії про Михайла Осінчука. На текстову частину складаються передруковані із „Свободи" з рр. 1963 і 1964 дві рецензії Михайла Островерхи на дві виставки Михайла Осінчука у Ню Йорку, в яких автор правильно захоплюється „творчими консерватизмом"; змістовна й бездоганна літературною формою промова мистця Петра Андрусева на відкритті виставки Осінчука в його 1964 році, передрук з „Листів до Приятелів" розмови видавця і редактора того журналу пок. Миколи Шлемкевича з Михайлом Осінчуком і врешті оригінальна й найбільш вартісна стаття самого Михайла Осінчука „Ікона" про ікону і свою творчість над церковним іконописом, і про застосування того іконописного стилю у світській тематиці — у портретах, побутових та історичних композиціях.

Хоч мистець і порівнює свою ролю до української традиції, не тільки традиції мистецького напрямку і стилю, але й традиції національно - суспільної та родинної. Михайло Осінчук із зворушливою гордістю підкреслює своє селянське походження та з гордістю свою шанобливу селянську родину і він пов'язує теж мистецький традиціоналізм із консерватизмом українського селянина та його „чуттєвою поезією рільництва". Декларуючи себе своїми творами, як послідовний звеличник того мистецького стилю, що своїм родоводом сягає в давні віки, Михайло Осінчук неприхильно ставиться до „кожний мистець лізе зі шкіри, щоб створити щось такого, чого ще не було та скородить душу глядача невмотивованими композиціями з творчих елементів дисонансових тонів". З цим ясністю і пістизмом згадує теж Михайло Осінчук двох наших великих владик - меценатів, які заслужились для збереження й розвитку українського в і з антійського стилю у його новітній формі. І читач цієї монографії, без уваги на свій власний смак і своє розуміння мистецьких напрямків — мусить з найбільшою повагою поставитись до заслуженого видатного нашого мистця-сеньйора та його творчої праці над збереженням традиціоналізму в українському образотворчому мистецтві.

І. Кедрин

Оповідання про Іллю Муромця

У кінці 1967 р. в Аргентині, у видавництві Юліяна Середяка, вийшла ор и г і нально ілюстрована нині вже покійним Крюковим книжечка Миколи Погідного під наг. „Ілля Муромець" (32 стор. великого формату). Староукраїнську легенду про чародійну силу Іллі Муромця, вірного с о и й Батьківщині і князеві ясному сонечку Володимирові, цікаво переповів автор для дітей середнього віку, хоча й перевантажив подекуди свою розповідь зайвими поясненнями: „Рубає мечем, коле списом, топче конем, а все на заглади ворога. І вчинився серед дикої орди такий переполох" і т. д. Вже з одного прикладу можна зауважити, що „а все на загладу ворога" можна було написати, або й ні. Щоб діти легше сприймали розповідь, автор поділив оповідання - біографію на 9 розділів, дав цікаві заголовки: „Таємничі гості", „Нещасливе побратимство" з велетом Святогором, „В дорозі до престольного города Києва" і т. д., а мальовничі описи баталій Муромця з різними „ідолищами поганими" зацікавлять напевно й батьків, якщо вони забажають почитати з дитиною вголос. Розповідь закінчується тим, що перед красою трьох київських соборів богатир Ілля Муромець, разом з конем, обернувся в золоту статую, бо „ділá його й подвиги були золоті, бо все це він чинив не для себе, а для рідної землі". Книжку накладом в 2 000 примірників благословив у світ своїм видавничим знаком ОПДЛ, і вона варта з огляду на тему того знаку. Але варто було б літературно - мовному редакторові видання (якщо такий був) ще попрацювати над найважливішим у кожній книжці — словом. Напевно зникли б зайві повторення, які лише затримують дитину - читача, напр., „тоді дівчата взяли Іллю Муромця між себе й повели"... — краще було б і простіше: „тоді дівчата взяли Іллю Муромця і повели"... „а що ж тобі можна додавати ще й „між себе"? Вихід „Іллі Муромця" є, однак, позитивним явищем в нашій літературі для дітей. Кольорові сторінки й кольорові смуги для підзаголовків роблять це видання привабливим, барвистим.

(-ш)

З НОВИХ ВИДАНЬ

ПОЕЗІЯ

Микола Верес. В ЧУЖИННИХ ПРИПЛАВАХ. Вибрані поезії. Перше видання. Англія - Лондон, 1967. Форм.: 217 x 140 мм. Стор. 292. (Видано коштом Об'єднання бувших Вояків Українців у Великій Британії. Обкладинка — проф. Р. Лісовський.).

ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ. Антологія новітньої української великодньої поезії. Склав Г. Г. Кінах, ЧСВВ. Українська духовна бібліотека. Видавництво оо. Василіян. Рим, 1968. Форм. 210x138 мм. Стор. 239 + 1 нп.

Микола Устинович. ЗГАДКА ЗА МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА ВО ВІЧНУЮ ЕГО ПАМ'ЯТЬ. Бібліотека Шашкевичіяни, ч. 2. Вінніпег, 1968. Форм.: 227x152 мм. Стор. VII + 1 нп + 15 + 1 нп.

ПРОЗА

Володимир Радзикевич. НІЧ ПРОМИНУЛА. Історична повість. Обкладинка та ілюстрації Богдана Певного. Юнацька Бібліотека СУМ ч. 1. Видання Центрального Управління Спілки Української Молоді. (Лондон), 1967. Форм.: 213 x 155 мм. Стор. 140.

Зосим Дончук. ДЕСЯТА. Збірка оповідань. Накладом автора, Філядельфія, 1968. Опр. Форм.: 210x140 мм. Стор. 222. (Обкладинка роботи мистця Василя Дорошенка).

Іван Боднарчук. ДРУЗІ МОЇХ ДНІВ. Новелі. Вінніпег-Торонто, 1967. Формат: 165x130 мм. Стор. 96. (Накладом автора. Обкладинка роботи П. Сидоренка).

ДРАМАТУРГІЯ

Поль Кльодель. БЛАГОВІЩЕННЯ МАРІЇ. Переклад з французької Віри Вовк. Видання „Сучасність". Мюнхен, 1968. Форм. 205x145 мм Стор. 94. (Обкладинка Якова Гніздовського).

Жорж Бернанос. ДІЯЛОГИ КАРМЕЛІТОК. Переклад: Зенон Тарнавський. Видання „На горі". Серія „Світовий театр". Мюнхен, 1966. Форм.: 210 x 147 мм. Стор. 120.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Митрополит Іларіон. СЛОВО ПРО ІГОРІВ ПОХІД. Літературна монографія. Видання друге доповнене. Видання Товариства „Волинь". Вінніпег, 1967. Формат: 200 x 135 мм. Стор. 250 + 2 нп.

Богдан Гошовський. УКРАЇНСЬКА ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА. Спроба огляду і проблематики. Об'єднання Працівників Дитячої Літератури ім. Л. Глібова, Торонто — Нью-Йорк, 1966. Форм.: 253 x 173 мм. Стор. 116. (Відбитка зі збірника ОПДЛ „Ми і наші діти").

Богдан Рубчак. МІТИ ЗУКИНКИ. Уваги до творчости Патриції Килини. Відбитка з журнала „Сучасність", ч. 1 (85), 2(86), 1968. Мюнхен, 1968. Форм. 225x155 мм. Стор. 47 + 1 нп.

Тома Коززей. ВЕЛИКИЙ РІЗЬБАР УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯНСЬКИХ ДУШ. Наукове Товариство ім. Шевченка. Бібліотека Українознавства, том 21. (Ню Йорк - Торонто), 1966. Форм.: 215x140 мм. Стор. 254. (Технічний редактор і коректор: Василь Зводчий. Друк: Видавництво „Снятинщина" в Канаді.).

СПОГАДИ ПРО МОДЕСТА ЛЕВИЦЬКОГО. В. Левицький — його спогади про свого батька, Д. Дорошенко — Лікар-гуманіст. Передмова Ю. Мулика-Луцика. Волинь XVI. Праці Інституту Дослідів Волині, Вінніпег, 1967. Формат: 225 x 152 мм. Стор. 40.

МОВОЗНАВСТВО

Яр. Рудницький. НАРОСТКИ -ИЩЕ, -ИСЬКО, -СЬКО. Друге видання. Slavistica, ч. 5859. Накладом Української Вільної Академії Наук. Вінніпег, 1967. Формат: 210 x 153 мм. Стор. 64. (Фотостатичний передрук двох студій „Наростки -ище, -исько, -сько в українській мові", Варшава, 1935 та „У справі дериватив із наростками -ище, -исько у слов'янських мовах", Львів, 1937).

ЛЕКСИКОГРАФІЯ

J. B. Rudnyckyj. AN ETYMOLOGICAL DICTIONARY OF THE UKRAINIAN LANGUAGE. Parts 1-5. Second Revised Edition. Ukrainian Free Academy of Sciences - UVAN, Inc. Winnipeg, 1966. Size: 245 x 160 mm. Pp. 1-480.

J. B. Rudnyckyj. AN ETYMOLOGICAL DICTIONARY OF THE UKRAINIAN LANGUAGE. Part 6. Ukrainian Free Academy of Sciences - UVAN, Inc. Winnipeg, 1967. Size: 245 x 160 mm. Pp. 481-672.

J. B. Rudnyckyj. AN ETYMOLOGICAL DICTIONARY OF THE UKRAINIAN LANGUAGE. Part. 7. Ukrainian Free Academy of Sciences — UVAN, Inc. Winnipeg, 1968. Size: 245 x 160 mm. Pp. 577-672.

Дм. Нитченко. УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИСНИЙ СЛОВНИК. Для шкіл і молоді. Близько 10.000 слів. Українська Шкільна Рада в Австралії. Видавництво „Ластівка", Мельборн - Аделаїда, 1968. Форм.: 175x130 мм. Стор. 176. (Обкладинка Л. Денисенка).

ІСТОРІЯ

ПОЛЕВІ ДУХОВНИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ. У 45-річчя участи у визвольних змаганнях. (Матеріяли до історії). Видав о. Іван Лебедович. Вінніпег, 1963. Формат: 247 x 172 мм. Стор. 325 + 3 нп. (Книжка вийшла щойно в 1968 році).

Северин Левицький. УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТОВИЙ УЛАД В РОКАХ 1911-1945 У СПОГАДАХ АВТОРА. (Причинки до історії Пласту). Матеріяли до історії Українського Пласту. Випуск перший. Видання Головної Пластової Булави. Видавництво Молоде Життя. Мюнхен, 1967. Форм. 207x148 мм. Стор. 132 + 4 нп.

В. Винниченко. ВІДРОДЖЕННЯ НАЦІЇ. (Історія української революції (марець 1917 р. - грудень 1919 р.). Частина III. Київ-Відень, 1920). Передрук фотодруком для студій. Ню Йорк, 1968). Формат: 180x122 мм. Стор. 535 + 1 нп.

Соломон І. Гольдельман. ЖИДІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АВТОНОМІЯ В УКРАЇНІ 1917-1920. Записки Наукового Товариства ім. Шевченка. Том 182. Праці Історично-Філософічної Секції НТШ. Накладом Видавництва „Дніпрова Хвиля". Мюнхен - Париж - Єрусалим, 1967. Формат: 230 x 153 мм. Стор. 138 + 2 нп.

Enrique Martinez Codo. GUERRILLAS TRAS LA CORTINA DE HIERRO. Prologo del general D. Luis Garcia Rollan. Instituto Informativo-Editorial Ucranio. Buenos Aires, 1966. Size: 235 x 160 mm. Pp. 419 + 5 np.

Проф. Г. Домашовець. НАРИС ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЄВАНГЕЛЬСЬКО-БАПТИСТСЬКОЇ ЦЕРКВИ. Ірвінгтон - Торонто, 1967. Формат: 210 x 137 мм. Стор. 596.

10 РОКІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ЛАНКИ КОПАНОГО М'ЯЧА УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВОГО ОСЕРЕДКУ „ТРИЗУБ" (1957 - 1967). (Філядельфія, 1967). Формат: 278 x 220 мм. Стор. 51 + 25 нп.

СПОГАДИ

Віра Вовк. ЕТЮД „УКРАЇНА" — ОПУС ДРУГИЙ. Відбитка з журнала „Сучасність" ч. 12 (84), 1967. Мюнхен, 1967. Форм.: 223 x 155 мм. Стор. 10.

Л. Горбацевич. ДВА МІСЯЦЯ В ГОСТЯХ У КОЛХОЗНИКІВ. (Заметки американського туриста), С. 22 иллюстраціями, Нью Йорк, 1967. Форм.: 206 x 142 мм. Стор. 159 + 1 нп.

ПОЛІТИКА І ПУБЛІЦИСТИКА

Іван О. Кандиба. ЗА ПРАВДУ І СПРАВЕДЛИВІСТЬ. Першому секретареві ЦК КП України Шелестові Петрові Юхимовичу. Конфедерація Українських Вільних Професійних Організацій (КУВПО). (Мюнхен), 1967. Форм.: 220 x 154 мм. Стор. 29 + 3 нп. (Передрук з журнала „Сучасність", грудень 1967 р. Заходами й коштами мюнхенського осередку Українського християнського робітничого руху (УХРР)).

THE VULNERABLE RUSSIANS. By Lev E. Dobriansky. Introduction by Edward J. Derwinski. Pageant Press, Inc. New York, 1967. Size: 210 x 140 mm. Pp. 22, pp. 454.

Денис Квітковський. ВОРОТЬБА ЗА СВОБОДУ В УКРАЇНІ. Накладом Крайової Екзекутиви УНО, Торонто, 1968. Формат: 227 x 152 мм. Стор. 67 + 1 нп.

Антін Кущинський. ГЕТЬМАН ПАВЛО І ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО СКОРОПАДСЬКІ. Чікаґо, 1968. Форм.: 210 x 150 мм. Стор. 64. (Накладом 4-го Відділу Української Гетьманської Організації Америки в Чікаґо, Ілліной).

VOICES OF HUMAN COURAGE. Appeals From Two Soviet Ukrainian Intellectuals to Soviet Authorities. New York, 1968. Size: 215 x 140 mm. Pp. 57 + 1 np. (Published by Association for Free Ukraine).

World Congress of Free Ukrainians. OBJECTIVES - RESOLUTIONS — ORGANS. Winnipeg, Canada (1968). Size: 230 x 153 mm. Pp. 8.

CAPTIVE UKRAINE — CHALLENCE TO THE WORLD'S CONSCIENCE. World Congress of Free Ukrainians. November 16-19, 1967. New York, N.Y. Size: 272 x 212 mm. Pp. 31 + 1 np.

Lew E. Dobriansky. FROM MOSCOW'S 'IZVESTIA' TO WASHINGTON'S 'POST.' Reprinted from The Ukrainian Quarterly, Vol. XXIII, No. 4, Winter, 1967. New York, N.Y. Size: 243 x 160 mm. Pp. 14.

WHITE PAPER ON THE FINAL REPORT OF THE ROYAL COMMISSION ON BILINGUALISM AND BICULTURALISM, FIRST VOLUME. The Ukrainian Canadian Committee. Winnipeg, Canada. January 1968. Size: 228 x 153 mm. Pp. 11 + 1 np.

FIFTY YEARS OF FRAUD AND OPPRESSION. Declaration on the Fiftieth Anniversary of the Spurious Russian Revolution. Ukrainian Congress Committee of America. November 7, 1967. New York, 1967. New York, N.Y. Size: 275 x 215 mm. Pp. 8 np.

UKRAINIANS IN THE FREE WORLD. Published on the occasion of the First World Congress of Free Ukrainians by the Ukrainian National Association. Jersey City - New York, 1967. Size: 280 x 215 mm. Pp. 23 + 1 np. (Text: Walter Dushnyck. Cover Design: Bohdan Tytla).

Панас Феденко. СОЦІЯЛІЗМ ДАВНІЙ І НОВОЧАСНИЙ. Видавництво Наше Слово, Лондон - Париж - Мюнхен, 1968. Формат: 210 x 142 мм. Стор. 229 + 3 нп. + 12 стор. ілюстрацій.

ДО АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ. Видання Секція Президії Ради Гетьманського Руху. Фотостатом з „Батьківщини" (чч. 5, 6 — 1966; ч. 16-17 — 1967 р.). Ню Йорк, 1967. Форм.: 253 x 178 мм. Стор. 45 + 3нп.

Роман Рахманний. „ЗУСТРІЧ З УКРАЇНОЮ" НА ЕКСПО-67. Відбитка з журнала „Сучасність" ч. 12 (84), 1967. Мюнхен, 1967. Формат: 223 x 153 мм. Стор. 20.

Світовий Конгрес Вільних Українців. ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНЦІВ ПОЗА УКРАЇНОЮ СУЩИХ. 16-19 листопада 1967. Ню Йорк, Н. Й., ЗДА. Формат: 247 x 185 мм. Стор. 4 нп.

Світовий Конгрес Вільних Українців. РЕЗОЛЮЦІЇ. 16-19 листопада 1967. Ню Йорк, Н. Й., ЗДА. Формат: Стор. 4 нп.

Congres Mondial des Ukrainiens Libres. MEMORANDUM SOUMIS A L'ATTENTION DU SECRETAIRE GENERAL DE L'ORGANISATION DES NATIONS UNIES. Les 16-19 November 1967. New York, N.Y. Size: 275 x 215 mm. Pp. 7 + 1 np.

Микола Садовський. ЗМОВА ПРОТИ СВІТУ. Політичний нарис. Накладом автора. Норт Батлфорд, 1968. Форм.: 215 x 140 мм. Стор. 31 + 1 нп.

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Alexis Gritchenko. MY ENCOUNTERS WITH FRENCH ARTISTS. Introduction by Matt Philips, Bard College. Alexis Gritchenko Foundation, Inc. New York, 1968. Size: 230 x 165 mm. Pp. 54 + 2 np.

Об'єднання Мистців Українців в Америці. КАТАЛОГ ЧОТИРНАДЦЯТОЇ РІЧНОЇ ВИСТАВИ МАЛЯРСТВА, ГРАФІКИ Й СКУЛЬПТУРИ. 12-26 листопада 1967. (Ню Йорк, 1967). Форм.: 160 x 215 мм. Стор. 24 нп.

ПЕДАГОГІКА

John Kolasky. EDUCATION IN SOVIET UKRAINE. A Study in Discrimination and Russification. Peter Martin Associates. Toronto, Ont., 1968. Size: 215 x 138 mm. Pp. XV + 1 np. + 238.

Осип Мельникович. УКРАЇНСЬКА СІЛЬСЬКО - ГОСПОДАРСЬКА ШКОЛА В ЗАЛЬЦБУРГУ. (Зі вступним словом Романа Міхняка). Український Технічно - Господарський Інститут. Серія: Монографії — Ч. 2. Мюнхен, 1967. Формат: 240 x 170 мм. Стор. 51 + 25 нп.

РЕЛІГІЯ

ANALECTA ORDINIS S. BASILII MAGNI — ЗАПИСКИ ЧСВВ. Серія II. Секція II, том VI (XII) — Вип. 1-4. MISCELLANEA IN HONOREM S. JOSAPHAT KUNCEVYCZ. ЗБІРНИК НА ПОШАНУ СВ. ЙОСАФАТА КУНЦЕВИЧА. Виданий коштом українських владик Канади й Америки. Рим, 1967. Формат: 240 x 170 мм. Стор. XV + 1 нп. + 608.

МАЄМО БЛАЖЕННІШОГО ВЕРХОВНОГО АРХИЄПИСКОПА. Частина друга. „За Рідну Церкву". Офіційний бюлетень Централі Комітетів Оборони Обряду, традиції і мови Української Католицької Церкви у ЗДА і Канаді. Рік II. Вересень - Жовтень, 1967, ч. 9-10 (15-16). Форм. 210 x 135 мм. Стор. 77 + 3 нп.

о. Николай Вояковський. ВСЕЛЕННАЯ ВЕСЕЛИСЯ. Проповіди на неділі і свята Різдвяного круга. Видавництво ЯрославаЛіщинського, Скенектеді, Н.Й. 1967. Формат: 203 x 130 мм. Стор. 334.

Прот. М. Федорович. ДУХОВНІ НАУКИ ДЛЯ СВЯЩЕНИКІВ. (На правах рукопису). Монессен, Па. 1968. Форм.: 255 x 175 мм. Стор. 27 + 1 нп.

Преосв. Андрій Сапеляк, Єпископ Українців в Аргентині. УКРАЇНСЬКА ЦЕРКВА ТА ІЇ ВАТИКАНСЬКОМУ СОБОРІ. Салезіянське Видавництво, Рим — Буенос-Айрес, 1967. Форм.: 215 x 145 мм. Стор. 314 + 2 нп.

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА З НАГОДИ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ ПАРОХІЇ СВ. АРХИСТРАТИГА МИХАЇЛА В МОНТРЕАЛІ. Редактори: Адольф Гладилович, Ярослав Прищляк, Юрій Левицький. (Монтреаль, 1957). Формат: 280 x 216 мм. Стор. 100.

ШІСТДЕСЯТЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ, 1907-1967. Церква св. Івана Хрестителя у Ньюарку, Н.Дж. Джерзі Сіті, Н.Дж., 1968. Форм.: 280 x 215 мм. Стор. 52 нп.

БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВО

В. Міяковський, О. Волошина, Т. Іванівська. МУЗЕЙ-АРХІВ ІМ. ДМИТРА АНТОНОВИЧА (1945-1965). Українська Вільна Академія Наук у США. Ню Йорк, 1967. Формат: 228 x 150 мм. Стор. 12. (Відбитка з Ювілейного видання УВАН, 1945-1965, Нью-Йорк, 1967).

БОТАНІКА

Наталія Осадча-Янята. АНТИБІОТИКИ У ВИЩИХ РОСЛИН. Відбитка з Наукових Записок, т. IX (XII), 1966. Український Технічно-Господарський Інститут. Мюнхен, 1966. Формат 240 x 170 мм. Стор. 92-114.

ЗБІРНИКИ

ЛІТОПИС ВОЛИНІ. Науково-популярний збірник Волинезнавства. Орган Інституту Дослідів Волині. Рік IX. 1967. Ч. 9. Вінніпеґ. Формат: 228 x 155 мм. Стор. 96.

НОВИЙ ОБРІЙ. Альманах. Література, мистецтво, культурне життя. Ч. 3. В-во „Ластівка", Мельборн, Австралія, 1967. Форм.: 205 x 150 мм. Стор. 189 + 1 нп. (Обкладинка: В. Цибульського). Упорядкування та загальна редакція: Дм. Чуб. Редколегія: П. Дубів, В. Онуфрієнко.)

ПІДРУЧНИКИ

Марія Дейко. ЄВШАН-ЗІЛЛЯ. Четверта читанка, з вправами та граматичними вправами й українсько-англійським словником. Видавництво Спілки Українських Учителів і Виховників у В. Британії (Секції СУВ-у). Лондон, 1967. Формат: 235 x 168 мм. Стор. 212. (Редактор мови — Дм. Чуб. Обкладинка й малюнки роботи Л. Денисенка).

КАЛЕНДАРІ

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ КАЛЕНДАР НА 1968 РІК. Річник двоцятьвосьмий. Видання Української Православної Церкви в США. (Бавнд Брук, 1967). Формат: 270 x 210 мм. Стор. 159 + 1 нп.

АЛЬМАНАХ „ГОМ О Н У УКРАЇНИ" НА РІК 1968. У 50-річчя проголошення Державної Самостійности України, 19181968. Накладом Видавництва „Гомін України". Торонто, Онт. Канада (1968). Форм.: 230 x 153 мм. Стор. 205 + 3 нп.

ІЛЮСТРОВАНИЙ КАЛЕНДАР - АЛЬМАНАХ „КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА" НА РІК 1968 Річник XVIII. Календар зредагував Мирослав Роман Шкавритко. Вінніпег (1968). Форм.: 248 x 185 мм. Стор. 160.

КАЛЕНДАР АЛЬМАНАХ „ВІДРОДЖЕННЯ" 1968. Українське Товариство „Відродження" в Арґентині. Буенос Айрес, 1968. Форм.: 232 x 160 мм. Стор. 176. (За редакцією Маркіяна Фесоловича).

ЛЕМКІВСЬКИЙ КАЛЕНДАР НА ВОКИЙ 1968 РІК. Зредагував Юліян Бескид. Обкладинка роботи арт. М. Левицького. (4-е з черги видання). Видання Організації Оборони Лемківщини, Торонто-Пассейк, Н.Дж., 1968. Форм. 230 x 155 мм. Стор. 128.

ІЛЮСТРОВАНИЙ КАЛЕНДАР „ПРОСВІТИ" НА ПЕРЕСТУПНИЙ І ЮВІЛЕЙНИЙ РІК 1968. Річник XXX. Накладом Українського Т-ва „Просвіта" в Арґентині. Під редакцією Колегії. Мовний редактор Гр. Толин. Обгортка мистця Володимира Каплуна. Буенос-Айрес (1968). Форм. 230 x 160 мм. Стор. 192.

КАЛЕНДАР - АЛЬМАНАХ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПОМОЧІ В АМЕРИЦІ НА ПЕРЕСТУПНИЙ РІК 1968. У 50-ти річчя проголошення самостійности України Золотий Гомін. Видавництво „Українське Народне Слово". Пітсбург, Па. (1968). Форм. 265 x 185 мм. Стор. 142. (Календар-альманах зредагував Павло Маренець).

КИШЕНЕВИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ. Довідник на 1968 рік. (В-во). Говерля, Ню Йорк, (1968). Формат: 125 x 85 мм. Стор. 42 нп.

РІЗНЕ

ЗАБЕЗПЕЧЕНЕВИЙ ПЛЯН ДЛЯ НАЙМЕНШИХ СОЮЗЯН. Фотографії Володимир Грицин. Текст Леонід Полтава. Оформлення Богдан Титла. (Український Народний Союз), Джерзі Сіті, 1968. Форм.: 220 x 140 мм. Стор. 23 + 1 нп.

Mychajlo Bašij. T. SHEVCHENKO'S HERITAGE AND OUR ACTION FOR HIS STAMP. (Cleveland, 1968). Size: 215 x 17 mm. Pp. 240.

Пласт — Організація Української Молоді. Пластова Станиця в Ню Йорку. ЗВІТ З ДІЯЛЬНОСТИ СТАНИЧНОЇ ПЛАСТОВОЇ СТАРШИНИ. XIX Загальні Збори Станиці, 17 березня 1968. Ню Йорк, 1968). Форм.: 248 x 173 мм. Стор. 38.

Богдан Федчук. РІДНА КНИЖКА ВСІМ У РУКИ ДЛЯ РОЗВАГИ І НАУКИ. Шоста книжечка загадок. Об'єднання Українських Педагогів у Канаді. Торонто, 1965. Формат: 215 x 152 мм. Стор. 61 + 3 нп.

ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ „МІЙ ПРИЯТЕЛЬ" ПЕРЕЙШОВ НА ДРУК У ТИЖНЕВИКУ

Вінніпеґ. — Український журнал для дітей - католиків „Мій Приятель", за редакцією о. Семена Іжика у Вінніпегу з січня 1968 року припинив свій окремий вихід, і відтепер буде з'являтись як місячний додаток до католицького тижневика „Поступ". Журнал виходив впродовж 19 років, останнім часом здебільшого містив передруки, без нової авторів, і через фінансові труднощі припинив появу, як окремий місячник. Річна передплата журналу становила тільки 2 доляри. У „Поступі" з 14 січня, де він займає 2 сторінки і позначений, як рік видання 20-ий, ч. 1, за виключенням одного вірша Сестрички Лесі, всі матеріяли подані без прізвища автора. Редактор „Мого Приятеля" о. С. Іжик закликає батьків складати додаток „Мій Приятель" у формі книжечки та читати його дітям. Це „далі продовжувати те саме завдання, яке мав через 19 літ, а це: виховання дітей в українському релігійному і національному дусі".

З РЕКОМЕНДАЦІЙ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УНС...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

цях такі курси, й подбати про якнайбільше число їх учасників.

● Встановити окрему ювілейну нагороду для організатора членів, який здобуде впродовж року найбільшу суму забезпечення ним приєднаних нових членів.

● Для вшанування тих осіб, які були, чи будуть п'ять років членами Клюбу Заслужених Союзовців, виготувати окрему почесну відзнаку. Така відзнака буде явною ознакою досвідченого організатора та знатока забезпеченевої ділянки праці, тому допомагатиме в здобуванні успіхів.

● З нагоди 75-річчя УНСоюзу відзначити довголітніх союзових діячів, зокрема відділових секретарів та довголітніх, успішних організаторів членів.

● Ввести нові забезпеченеві пляни, зокрема грамоти або додатки до грамот для особливого забезпечення сиріт та забезпечення всієї родини.

● Докласти особливих старань до того, щоб поновно забезпечити членів, яких грамоти дозріли до виплати або за які вони заплатили всі вкладки. Це зокрема відноситься до членів з-поміж найновішої іміґрації, яка прибула сюди кругло двадцять років тому й користала з 20-річного забезпечення, яке тепер закінчується.

● Повести скріплену акцію для зменшення суспенз, особливо серед новоприйнятих членів, шляхом нав'язання кращої співпраці між секретарями відділів і організаторами та ще тіснішої співпраці з головною канцелярією.

● Посилити акцію освідомлення українського громадянства про вагу життєвого забезпечення, яке стало одною з основ будування кращої долі членів і їх родин та про модерну, професійну і найдешевшу службу УНСоюзу на цьому полі для своєї громади. Зокрема слід усвідомлювати наше громадянство про значення й конечність забезпечення всіх членів своїх родин й то на відповідно високі суми, які єдино можуть дати правдиву забезпеку у випадку нещастя і старости. Клич „свій до свого" повинен зобов'язувати нашу національну громаду, як зобов'язує УНСоюз у всій його діяльності.

● Постійно й широко користуватися всіми засобами інформації, а особливо радієвими передачами для поінформування української суспільности про національну й господарську ролю Українського Народного Союзу для своєї національної громади в ЗСА, Канаді і в усьому світі впродовж майже 75 років свого існування.

● Запевнити фінансову допомогу тим Округам, які ведуть живу діяльність або бажають вести для росту УНСоюзу. Подбати про те, щоб Округи стали допоміжними, посередніми чинниками для тісного зв'язку поміж головною канцелярією та Відділами й брали живу участь в кампаніях для збільшення членства УНСоюзу всіми Відділами своєї території.

● Зобов'язати всі Відділи й Округи УНСоюзу до найбільш активної праці в ювілейні роки 75-річчя органу УНСоюзу „Свободи" та його самого, а зокрема до значного підвищення їх членства, щоб видатно наблизити УНСоюз до його безпосередньої мети „сто тисяч членів". В ці ювілейні роки не сміє бути неактивних Відділів і Округ, а вже в ніякім випадку таких, які не виконали б своїх річних квот членів або, які в ці роки обнизили б загальне число своїх членів.

● Вдержувати якнайтісніший зв'язок організаційного відділу з Відділами та Округами, зокрема шляхом поїздок у терен.

● Зобов'язати себе, тобто всіх членів Головного Уряду, до найбільшої активности в часі ювілейних союзових років, а зокрема зобов'язати придбати кожного ювілейного року по 25 членів для виконання свого ювілейного обов'язку. Також головні урядовці зобов'язуються стати опікунами й помічниками місцевих Відділів та Округ й допильнувати, щоб вони виявили якнайбільше активности та успіхів в усьому ювілейному часі УНСоюзу.

● Через дальшу активність УНСоюзу, його головних урядовців, та всіх його діячів і членства в українському громадському і політичному житті кожночасно доказувати українській спільноті користі із дальшого росту людських і матеріяльних ресурсів УНСоюзу для української справи. Могутній числом членів і фінансами Український Народний Союз зможе ще краще служити своєму членству, українській спільноті у вільному світі та поневоленому українському народові в його змаганнях до волі у свобідній незалежній українській державі.

● Продовжування заходів для поширення поза ЗСА та Канадою забезпеченевої діяльности УНСоюзу в краях, де знаходяться більші українські громади.

● Утворити у більших скупченнях союзового членства жіночі Клюби для допоміжної діяльности для Відділів та Округ УНСоюзу.

● Уділювати жінкам-членам УНСоюзу, у випадку недуги, допомогу в такій самій висоті, як членам-мужчинам, беручи до уваги не стать члена, але його стан здоров'я та потреби.

● Встановити спеціяльну ювілейну нагороду для найкращої організаторки членів — жінки.

● Доручувати головним урядовцям-жінкам частіше репрезентувати УНСоюз у різних союзових округах.

● Вислати репрезентантку УНСоюзу на конвенцію Союзу Українок Америки, яка відбуватиметься в Шикаґу від 4-го липня 1968 р.

● Подбати про окрему культурну імпрезу для дітвори в межах ювілейних відзначувань 75-річчя УНСоюзу, бо заплановані імпрези є призначені для старших.

● Поширювати серед молоді якнайбільше „Веселку" та посилати англомовне видання того журналу до дитячих відділів американських бібліотек.

● Пропаґувати серед нашої молоді листування з вояками-українцями у В'єтнамі.

● Поліпшити приміщення для молоді, яка в літнім сезоні працює на Союзівці.

● Вибудувати на Союзівці другу відбиванкову площу.

● Влаштувати спортові змагання поміж молоддю ЗСА і Канади.

● Збільшити число стипендій для студентів високих шкіл.

● Перевести студії над десятирічним досвідом Курсів Українознавства на Союзівці й запропонувати відповідні поліпшення й зміни.

● Дбати про пов'язання активности української молоді з УНСоюзом та допомагати їй, зокрема молодечим, студентським та спортовим організаціям у всякий можливий і потрібний спосіб.

● Передати наступній Конвенції пропозицію Міннесотського Університету щодо призначення суми пів мільйона долярів на Українські Студії у тому Університеті під умовою, що українська суспільність зложить вдруге стільки. Цю пропозицію передав УНСоюзові проф. д-р Олександер Неприцький-Грановський, рекомендуючи УНСоюзові стати спонзором того проєкту.

● З уваги на історичну роботу пророблену виданнями УНСоюзу, зокрема „Свободою", „Українським Тижневиком" і „Веселкою" зберігати й продовжувати теперішній демократичний та загально-національний напрямок цих і інших союзових публікацій та інвестувати необхідні фонди в машини й працівників для вдержання і дальшого розвитку цих та нових публікацій.

● Закінчити раніше схвалені заходи для перебудови „Українського Тижневика" на журнал для англомовної частини української громади, зокрема членів УНСоюзу.

● Надрукувати побіч інших плянованих ювілейних матеріялів також ювілейну афішку УНСоюзу, стінний календар, виготовити ювілейну відзнаку, вибір статтей про забезпеченеву службу УНСоюзу, друкованих в „Свободі" та в календарях УНСоюзу і ін.

● Посилити організаційні заходи для якнайскорішого доведення канадійського членства УНСоюзу до 10,000 й тому визнати, що організаційна ділянка праці є найважливішою й їй слід присвятити найбільше старань і уваги.

● Для цієї мети слід збільшити інформативно-пропаґандивну ділянку праці, зокрема слід широко користати з радіопередач, періодичного видавання „Канадійської Трибуни УНСоюзу" в канадійських журналах, влаштовування панелів, за участю союзових діячів і фахівців у ділянці забезпечення, представників преси та ширшого громадянства і т.п.

● Відбути поїздку канадійських гол. урядовців на Захід Канади, для познайомлення його з УНСоюзом та підготуванням бази для поширення УНС на тому терені.

● Признати бюджети для канадійських Округ на їх діяльність та репрезентацію.

● Докласти всіх старань для того, щоб придбати нових активних діячів УНСоюзу на терені Канади, зокрема нових, надійних секретарів Відділів та організаторів членів.

● Подбати, щоб члени Головного Уряду УНСоюзу в Канаді відвідали всі Відділи й подбали про їх оживлення й відповідний провід.

● Подбати про якнайширше познайомлення канадійського, українського громадянства з УНСоюзом, шляхом репрезентації УНСоюзу на громадських імпрезах, доповідей про УНСоюз, привітів тощо.

● Подбати про союзову оселю, в роді „Союзівки" для канадійського членства.

● Подбати про союзовий дім в Торонті для вжитку численних місцевих і довколишніх Відділів, а також для приміщення Канадійської канцелярії.

ІРЛЯНДСЬКІ ВЛАСТІ АРЕШТУВАЛИ Ралфа Шенмана, американського секретаря британійського філософа-пацифіста Бертранда Рассела й голову американського відділу комітету Рассела, що організував публічні „суди" над президентом Джансоном, як „воєнним злочинцем". Шенмана депортовано назад до Італії, звідкіля він прилетів до Ірляндії в невідомих цілях.

СВЯТКОВИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ КАТЕДРИ СВ. ПОКРОВИ в ДІТРОЙТІ, Міш.

запрошує все Українське Громадянство Дітройту й околиць на

ПОСВЯЧЕННЯ ПЛОЩІ ПІД БУДОВУ НОВОЇ КАТЕДРИ

яке відбудеться

в неділю, 26-го травня 1968 року

при вул. Evergreen і Mada, Southfield, Michigan

На площі о год. 10:30 рано розпочнеться Служба Божа Архиєрейським Чином. Після Служби Божої о год. 12:15 по пол. Преосвященніший Владика АЛЕКСАНДЕР в асисті настоятеля Церкви о. Прот. М. ЛИТВАКІВСЬКОГО і присутнього ДУХОВЕНСТВА, довершить з благословення Блаженнішого Митрополита ЮАНА, посвячення площі під будову нового храму. Після церковних відправ відбудеться

СВЯТКОВИЙ БЕНКЕТ

Початок бенкету о годині 1:00 по пол. в залі Румунської Православної Церкви св. Ґеорґія під адресою: 18405 West Nine Mile Road, Southfield, Mich. 48075

Під час бенкету в мистецькій програмі виступлять: Церковний хор під керівництвом дир. Івана Китастого, Танцювальна група Мотрі Макар, Ансамбль Бандуристів Ліґи Української Православної Молоді під керівництвом інж. Петра Китастого.

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ в НЮ ЙОРКУ
П'ЯТНИЦЯ, 24-го ТРАВНЯ 1968 р.

„ЖИВИЙ ЖУРНАЛ" ч. 5

Людмила ІВЧЕНКО-КОВАЛЕНКО: „Враження і рефлексії із з'їзду письменників „Слова".
С. КРИЖАНІВСЬКИЙ: „Листи з Австралії".
Можливі й інші виступи. Після доповідей — запити й дискусія.
Початок о год. 8-ій веч.

ПОСМЕРТНА МИСТЕЦЬКА ВИСТАВА СКУЛЬПТОРА

МИКОЛИ МУХІНА

відбудетьсу в СТУДІЇ МИСТЦЯ
при 5312 N 12-та вулиця, Філядельфія, Па.

ВИСТАВА БУДЕ ВІДКРИТА в суботу, 25 травня 1968 року о 2-ій год. по пол. до 8-ої веч. і триватиме до 16-го червня 1968 р.

ГОДИНИ ВІДВІДИН: субота і неділя від 2-8 веч. Щодня від 12-7 веч.

Все Громадянство ласкаво запрошується на цю виставу.

СОФІЯ МУХІН

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ЗАПРОШУЮТЬ НА ВІДЗНАЧЕННЯ 50-ЛІТТЯ ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОЇ ДЕРЖАВИ ГРУЗІЇ

Ню Йорк. — Спеціяльний Ювілейний Комітет для відзначення 50-ліття проголошення незалежности і державности Грузії, запрошує українців на грузинське національне свято - академію. Відзначення відбудеться у неділю 26 травня о 6 г. вечора в залях готелю „Пір" при 63 вул. і 5-ій авеню в Ню Йорку. В роки Національної Революції представники грузинського народу брали участь у З'їзді Національностей в Києві. Грузія, що була незалежним князівством задовго до виникнення князівства Московського, постійно перебувала у найбільш приязних національно - політичних і культурних зв'язках з Україною.

СКЛАД УПРАВИ УКРАЇНСЬКОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО КЛЮБУ

Філядельфія (І. С. Я.). — 9-го травня в приміщенні УСТ „Тризуб" відбулось перше засідання нововибраних керівних органів Українсько - Американського Демократичного Клюбу, на якому уконституювалася Управа на чолі з предсідником В. Геником, разом 15 осіб. Управа прийняла ряд постанов відносно успішного організування членства до Клюбу, затіснення зв'язків з провідними, політичними діячами демократичної партії у Філядельфії, прийнято постанови і плян праці на найближчий час, узгляднюючи виборчу кампанію Українсько - Американського Демократичного Клюбу за кандидатів демократичної партії восени ц. р.

СВЯТКУВАННЯ В АМСТЕРДАМІ

Амстердам, Н.Й. — 30-ту річницю смерти сл. п. полк. Є. Коновальця, 15-ту річницю повстань у совєтських концтаборах і свято Героїв - Героїнь відзначить українська громада в Амстердамі, Н. Й., в неділю 26 травня в Українсько - Американському Клюбі. Початок о год. 4-ій по полудні. З доповіддю виступить письменниця Ярослава Ласовська, заступниця голови Головної Управи ОЖ ОЧСУ. Програму підготовили Відділи ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ в співпраці з молоддю, зокрема учнями парохіяльної школи. В суботу 25 травня о год. 7.30 відбудеться зустріч письменниці з громадянством. Треба згадати, що Ярослава Ласовська є матір'ю сина - героя, який у боротьбі з комунізмом у В'єтнамі був тяжко ранений.

УКРАЇНСЬКА ВИСТАВКА В ШОРТ ГІЛЛС

Шорт Гіллс, Н. Дж. — Заходами 86 Відділу СУА під керівництвом п-і О. Стеранки в Нюарку, у містечку Шорт Гіллс в залі „Мол" відбудеться у суботу 25-го травня від 10 г. ранку до 6 вечора Виставка українського мистецтва, книжки, килимарства, вишивки, писанок і т. д. Головною атракцією виставки буде показ історичної української ноші, починаючи від 2 сторіччя до Христа, включно з 18 сторіччям — о 2 г. дня. На виставці будуть експоновані українські музичні інструменти, в тому й бандура. З метою популяризації виставки і ширення відомостей про українську культуру, видано англомовну ілюстровану програмку.

ПРО „ВИКОНАННЯ" ПРАВ ЛЮДИНИ

Мюнхен. — ЦК АБН одержав на руки президента АБН Ярослава Стецька листа від Комісії Прав Людини при ОН, з підтвердженням одержаних матеріялів про потоптання прав людини в Україні під московсько-большевицькою окупацією, пересланих 13-го березня ц.р. У листі з ОН сказано, між іншим, наступне: „Справи, які відносяться до прав людини, полагоджуються згідно з процедурою, встановленою Економічною і Соціяльною Радою згідно резолюції 728 Ф (XXVII), якої копію залучуємо. Це єдина процедура, реальна на сьогоднішній час, і якщо Ви бажаєте, щоб Ваша документація була у той спосіб розглядана, будьте ласкаві, повідоміть нас. Проте звертаємо Вашу увагу на статтю І. резолюції, в якій кажеться, що Комісія Прав Людини не має сили підняти ніякої акції, щоб домогтися виконання прав людини" . . .

ВІДГУК НА З'ЇЗД ПИСЬМЕННИКІВ „СЛОВО" У ЛМКЛЮБІ В НЮ ЙОРКУ

В серії т.зв. п'ятницевих вечорів відбудеться в п'ятницю 24-го травня ц.р. „Живий журнал", в якому на першому місці письменниця Людмила Івченко - Коваленко виголосить доповідь на тему „Враження і рефлексії після останнього з'їзду письменників „Слово" у Ню Йорку". Режисер С. Степанівський доповідатиме про цікаві „Листи з Австралії". Початок о год. 8 веч.

ДОПОВІДЬ ПРО 1-ШУ УКРАЇНСЬКУ ДИВІЗІЮ В НЮЙОРКСЬКОМУ ВІДДІЛІ ОбВУА

Ню Йорк, Н.Й. — Місцевий Відділ ОбВУА влаштовує в суботу, 25-го травня ц.р., в горішній залі Українського Літературно - Мистецького Клюбу, при 149 Друга евню місячні сходини членів з доповіддю д-ра Романа Дражньовського на тему „Перша Українська Дивізія УНА в другій світовій війні". Початок о 7 : 00 год. увечері.

ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ та СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — ВІДД. 61 у ВИПАНІ, Н. Дж.

— влаштовують —

ВЕСНЯНИЙ ПІКНІК

Неділя, 2-го червня 1968 р., початок год. 2-га по пол.

ПОСІЛІСТЬ ЦЕРКВИ СВ. І. ХРЕСТИТЕЛЯ. Оркестра „ВЕСЕЛКА"

54-річний Фієрро з перещіпленим серцем у Гюстоні почувається добре

Гюстон, Тексас. — 22-го травня Луїс Джан Фієрдо зі стейту Ню Йорк почувався добре після того, як йому д-р Дентон А.Кулі перещепив серце 17-річного юнака Гюберта Бранґардта з Пасадени в Тексасі, який помер на вилив крови до мозку. Це вже четверте перещеплення серця в Гюстоні від 3-го травня ц. р.. Два з 3-ох інших пацієнтів померло, а один 47-річний Еверетт Томас із Фініксу в Арізоні живе і почувається добре. Нове перещіплення серця в Тексасі — це вже 15-те в світі. Пацієнт Фієрро є п'ятою людиною з чужим серцем, що живе.

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. КАРОЛИНИ САВЧУК

на Фонд Будови Української Католицької Церкви в Бронксі, Н. Й.
зложили 20.00 долярів

Наталія й Микола ХОМАНЧУКИ

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. інж. Володимира Руденського

складаємо 20.00 долярів
на Катедру Українознавства

Іван і Ольга ГОРОДИСЬКІ

Parma, Ohio

ПОВІДОМЛЯЄМО ДРУЗІВ І ЗНАЙОМИХ, ЩО В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ ДОРОГОЇ НАМ ДРУЖИНИ, МАМИ І БАБУНІ

бл. п. ОЛЕКСАНДРИ МЕЛЬНИЧЕНКО

з роду ДУЧЕНКО
на МОГИЛІ БУДЕ ВІДСЛУЖЕНА

ПАНАХИДА
та ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА
в суботу, 1-го червня 1968 року

о 1-ій год. по пол.
на ЦВИНТАРІ біля ФАРМИ
Church Avenue, Germantown, N.Y. 12526

●

Заміть додаткових квітів на могилу Покійної переслано:

Українській Вільній Академії наук у США	$25.00
Фонд Катедри Українознавства при Гарварді	$25.00

Пам'ять про Тебе завжди буде у наших серцях!

В глибокому смутку:
муж — ОЛЕКСА
син — ВОЛОДИМИР і дружина ВАЛЯ
дочка — АННА і муж ГРИГОРІЙ
дочка — ЛАРИСА і муж ВОЛОДИМИР
та одинадцять внуків

Замість квітів на могилу

бл. п. о. каноніка Володимира Пилипця

б. Пароха Вашингтону, Д.К.
Миряни зложили на Український Католицький Університет у Римі
316.00 долярів.

●

Збіркою занявся з рамені Т-ва „За Патріярхат" мґр. В. Проціський.

Чека на 316.00 дол. переслано до Риму враз із списком Жертводавців.

В глибокому смутку повідомляємо Рідних, Приятелів і Знайомих, що 22-го травня 1968 року упокоївся в Бозі на 91-му році життя, в Ню Йорку, по важкій недузі, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, наш Найдорожчий ТАТО, ДІДУСЬО І ПРАДІДУСЬО

✝

бл. п.

о. ДМИТРО МИГОЦЬКИЙ

довголітній парох Шибалина, коло Бережан, почесний крилошанин Львівської Митрополичої Консисторії.

ПАРАСТАС в четвер, дня 23-го травня 1968 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Петра Яреми, 129 Схід 7-ма вулиця в Ню Йорку.

ПАНАХИДА в п'ятницю, 24-го травня 1968 р. о год. 7:30 веч. в тому ж похоронному заведенні, а опісля перенесення Тіла до церкви св. Юра в Ню Йорку, де буде відправлений Священичий похорон.

ПОХОРОННА СЛУЖБА БОЖА в церкві св. Юра, в суботу, дня 25-го травня 1968 р. о год. 9:30 ранку, після чого похорон на цвинтар св. Реймонда на Бронксі, Н. Й.

Горем прибиті:

НЕОНІЛЯ ТЕРШАКОВЕЦЬ — донька, з мужем ІВАНОМ
ЗЕНОВІЯ БАРАН — донька, з мужем д-ром ОСТАПОМ і сином АНДРІЙКОМ
ЛІДІЯ ЯКИМІВ — донька, з мужем д-ром АДАМОМ і донею КСЕНЕЮ
Д-р МАРКІЯН — син, з дружиною ЯНКОЮ і з доньками ТАНЕЮ і ГАНУСЕЮ
ЛЮБА ЧОРНІЙ — внучка, з мужем інж. ЕВГЕНОМ і синами: КОРНИЛКОМ і ДЕНИСОМ
ВАСИЛЬ ТЕРШАКОВЕЦЬ — внук з дружиною МАРІЄЮ
Д-р ОСТАП ТЕРШАКОВЕЦЬ — внук, з дружиною ВІРОЮ
КУКА ГОЙДИШ — внучка, з мужем д-ром ВОЛОДИМИРОМ
МАРІЯ БІЛИК — кузинка, з мужем ВОЛОДИМИРОМ і Рідньою
АНДРІЙ ТЕРШАКОВЕЦЬ — кузин, з дружиною ЗОНЕЮ і Рідньою
і дальша Рідня в ЗСА, Канаді, Україні і Польщі

Субота 7 і неділя 8 вересня 1968 року на оселі УНСоюзу „Союзівка"
Багата програма включно з бенкетом і забавою.

Центральний Комітет Дрогобичан повідомляє мешканців Дрогобича і околиць про

Другий Загальний З'їзд Дрогобичан

Проситься всіх Земляків, вже від тепер приготовлятись до тієї милої зустрічі.

Приїжджайте всі з родинами! Слідкуйте за дальшими нашими оголошеннями!

За Управу Центрального Комітету:
Дир. Юрій ГАВРИЛІВ, Голова — мґр. Василь КОЛІНКО, Секретар

СПОРТ

редагує В. СОХАН

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

Внутрішньо-клюбові тенісові змагання Карпатського Лещетарського Клюбу відбудуться в програмі Весняної Зустрічі КЛК в днях 8-го і 9-го червня 1968 на Союзівці. Початок тенісових періпостей КЛК визначений на годину 11-ту рано в суботу, 8-го червня.

— о —

„ТРИЗУБ" — ГРЕЦЬКО-АМ. СК 0:1

Ню Йорк, 19-го травня 1968. — Перша півгра цих фінальних змагань Сходу в грах за чемпіонат і Чашу З-СА почалася атаками футболістів „Тризуба" на ворота господарів. Ці наступи увінчалися здобутими на 24-ій хвилині воротами зі стрілу Палети. Зовсім правильні ворота „Тризуба" прийняла частина глядачів оплесками і навіть грецька публіка ані грецькі змагуни їх не оспорювали. Але все таки суддя Пітерс не признав воріт і не відомо, під яким претекстом зробив він це рішення. На 28-ій хвилині зустрічі знаменитий воротар грецької дружини оборонив, здавалось непереможну, бомбу Палети. Чотири хвилини пізніше після брутального фавлю на Маролі стріляв Бенітез карного до греків і післав з цього удару м'яч попри ворота. Вже на 38-ій хвилині був контужений вперше Луна, а на 43-ій хвилині, в часі коли гра велася під воротами греків, грецькі змагуни заатакували на другому кінці грища Луну (дефензивного змагуна „Тризуба"), повалили його брутально на землю, копаючи його в груди та раз в голову. Внаслідок цього побиття Луна втратив притомність, яку відзискав щойно після півгодини. Хоч як воно звучить неправдоподібно, цієї неймовірної брутальної атаки на Луну „не бачив" ні суддя Пітерс, ані лінійний суддя. Гра була здержана тоді на 10 хвилин, але винних грецьких змагунів не покарано за такий проступок. У зв'язку з цими подіями Управа „Тризуба" пошукує за особами, які могли б посвідчити це брутальне побиття Луни та подати число цього грецького змагуна, який напав Луну. Такі свідчення просить Управа „Тризуба" переслати на адресу „Тризуба": 4930-32 Н. Брод Стріт, Філядельфія, Па. 19141.

Дружина греків здобула одинокі і переможні ворота на 56-ій хвилині гри, коли оборона „Тризуба" була послаблена відсутністю найкращого оборонця Луни.

„Тризуб" заграв ці змагання дуже жертвенно і своєю грою здобув собі признання не лише численної української публіки, але й серед глядачів чужинців. Якщо взяти під увагу, що дружина „Тризуба" грала ці змагання без Вотсона і Штубе, а в другій півгрі ще й без Луни та з контуженим Каранцою і Мендезом, то вислід цих змагань не був вислідом справжнього відношення сил обох дружин. Треба з признанням ствердити, що грецькі глядачі повелись на цих змаганнях культурно.

Перед змаганнями привітав дружину „Тризуба" на грищі провід УСК-у Ню Йорк, а після змагань УСК Ню Йорк гостив у себе „тризубівців" на прийнятті.

ДРУГА ПОРАЗКА „ЛЕВІВ"

„Леви" — „Ґрін Вайт" 0:1

Шикаґо, 12-го травня. — — Всупереч всяким сподіванням потерпіли футболісти „Левів" у третій зустрічі весняного сезону поразку від скорої та амбітної німецької дружини. Хоч і тиснули „Леви" своїх суперників впродовж цілих змагань, не зуміли вони здобути ніодних воріт. „Леви" мають добрі оборонні лінії, але не мають доброї атаки. Деякі нападники пописуються сольовою грою, а ціла лінія грає надто багато серединою грища і не розвиває гри крилами, чим могла б здобувати скоріше терен і підходити до воріт. Дружина „Левів" потребує солідних тренінґів, які дали б їй кращу кондицію, та більше завзяття і дружинової співпраці. Не мають „Леви" певного виконавця карних ударів, що є теж давньою хронічною недугою дружини.

Одинокі ворота для „Ґрін Вайт" стрілив головою Палмер з подачі з вільного удару, бо „Леви" не зробили муру і не обставили цього змагуна суперника, а воротар „Левів" вийшов з воріт. „Леви" не вміли вирівняти навіть тоді, коли мали карний удар. Стріл з одинадцяти метрів Ноги відбив воротар понад поперечку, а коли суддя зарядив повторення стрілу, тоді Компани стрілив ще слабше горою і його знову відбив воротар. В дружині „Ґрін Вайт" грає на помочі українець Леонід Скороход, бувший змагун „Левів". Це дивний і прикрий факт, коли додати, що він грає в цій дружині безплатно, тоді коли „Леви" шукають за українськими змагунами і в міру спроможностей платять за гру.

Склад „Левів": Кутинський, Медина, Еліяшевський, Компани, Іваник, Полюхович, Санторо, Нога, Шлапак, Арґедас, Дижурко, Гаррісон і Яворський.

У передзмагу резерва „Левів" перемогла резерву „Ґрін Вайт" 3:2. Стрільцями воріт для „Левів" були: Стахровський 2, Мінтянський 1.

Доріст „Левів" розгромив ровесників сербських „Ютс" 7:0 у мистецьких змаганнях Південної Дивізії Ліґи доросту. Ворота стрілили: Войтюк 2, Овчарук 2, Мицик 1 і Машин 1. Керівником дружини є Іван Сахаревич. Юнаки „Левів" програли з юнаками „Некакси" 1:2.

„Крила" — „Реаль" 0:0
„Крила" — Пеорія 1:3

Сумівські „Крила", які змагаються в Першій Дивізії Північ, започаткували були сезон успішно перемогами над Словацьким СК 3:0 і над „Фортуною" 4:2. Але опісля втратили „Крила" першу точку в зустрічі із дружиною „Реаль", а останні змагання з Пеорією програли 1:3. Внаслідок цих невдач втратили „Крила" перше місце в табелі Першої Дивізії Північ, бо випередили їх Пеорія і „Ганза". В останніх змаганнях з Пеорією о д и н о к і ворота для „Крил" здобув адвокат Юліян Куляс.

Петро Головатий

— о —

ЖИВА СПОРТОВА ГАЗЕТА

Минулої п'ятниці, 17-го травня, у власній домівці відбулася вдала імпреза УСТ „Ч. Січ", „Жива Спортова Газета". Програмою проводив імпрезовий референт М. Стебельський. Про український спорт на еміграції в Німеччині і РФК, виголосив д-р В. Вірщук. Присутні з цікавістю прослухали згадки про діяльність і осяги, що їх здобули українські спортовці після II світової війни. О. Твардовський подав актуальні вістки про окремі ділянки спорту в поневоленій Україні. Доповідач звернув увагу на брак спортових інформацій в українській вільній пресі. Наша вільна преса повинна більше і точніше інформувати своїх читачів теж і про справи українського спорту в поневоленій Україні. Цим українська еміграційна преса могла б зробите подвійне корисне діло: 1. Прислужитися у відповідний спосіб в деякій мірі до підсилення боротьби, що її веде український спортовий актив проти московських окупантів. 2. Підсилити зацікавлення спортом українську еміграційну молодь, яка старатиметься наслідувати в поодиноких ділянках спорту світової слави українських спортовців, що їх так багато видає Україна.

В третій точці програми президент Українського Олімпійського Руху — д-р Б. Шебунчак подав у формі звіту важливіші осяги УОР в минулому, як теж згадав про майбутні пляни цього руху. Український Олімпійський Рух — згідно із поданими фактами — виконав велику працю, нав'язав широкі міжнародні зв'язки з поодинокими національними Олімпійськими Комітетами на усіх континентах світу. Одначе дальша відповідальна праця ОУК є обмежена з причини браку відповідних фінансів.

На закінчення тієї вдалої імпрези висвітлено цікавий кольоровий фільм про минулу Олімпіяду, в Токіо в Японії.

О. Твардовський

СОЮЗОВЦІ! ВСІ БЕЗ ВИНЯТКУ ЗУСТРІЧАЙМОСЯ З ЧЛЕНАМИ ЕКЗЕКУТИВИ УНСоюзу НА ОКРУЖНИХ ЗБОРАХ. НЕХАЙ НА НИХ НЕ ЗАБРАКНЕ НІКОГО З ВАС!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

ТАРЗАН, Ч. 6003. Хтось є вгорі!

Тарзан лежав на дні ями, роздратований більше на себе за те, що був неуважний, як стурбований.

Він пробував за допомогою ножа піднятися вгору, але яма була заглибока.

Тарзан вже мав кликати якусь тварину-приятеля на допомогу, коли він почув якийсь рух вгорі...